

nov-dec-jan 2014
Driemaandelijks
Afgiftekantoor
Oostende-Centrum
P913037

Belgie-Belgique
PB
8400 Oostende
3/5017

DE MOHIKAAN

Lac Munkamba Kasai 6 juli 1960

**Ledenblad en nieuwsbrief
Vriendenkring
West - en Oostvlaamse
Kolonialen**

V.U. Bob Vanhee - Visserskaai 45/3.2 - 8400 Oostende
bobliv@skynet.be tel. 059/266167

DE MOHIKAAN --- DEC.- JAN.2014

Bladwijzer Nr 6 /2013

- 1) Kaft met foto van Munkamba meer (Kasai)
- 2) Bladwijzer en Inhoudsopgave
- 3) Editoriaal door Boudewijn Eggermont
- 4) Eindejaarswoordje van " het Mohikanen-Opperhoofd"!
- 5) "Oud worden in Gemeenschap " door Jan Reynebeau
- 6) idem
- 7) Voorstelling van de 10 Scheutisten – Rusthuisrectors
- 8) Katumbi : de redder van Katanga ?
- 9) Commentaar over deze film door Eddie Merveillie
- 10) Waarom gaat het leven sneller als je ouder wordt ???
- 11) Belgisch Congo (1908 -1960) was 'Belgisch ' ? door Willy Alenus
- 12) idem
- 13) Cursiefje n°52 van dr. Luc Hermans
- 14) " joyeux Noel " in Bumba door Francis Maselis
- 15) De Koloniale Hogeschool (nu UNIVOG) tijdens W.O.2
- 16) Mohikanen André GEVAERT en Jan SCHARPE hadden iets te vieren.
- 17) Avontuur in het Congolees Regenwoud door Eddie Merveillie.
- 18) idem
- 19) "Die schrijft –die blijft ": twee nieuwe boeken.
- 20) "Het Licht ging uit in juli 1960.... door Boudewijn Eggermont
- 21) Een kerstverhaal uit de Uele in.....1941 door Ir. Fernand Soubry
- 22) idem
- 23) Postzegels weten alles: de Sud-Kasai door Bernard Leicher.
- 24) idem
- 25) In Memoriam: A. Morent - R. Maes -Cyriel Van Meel.
- 26) Allerzielen 2013: reeds 41 " Mohikanen " zijn ons voorgegaan...
- 27) Kerstnacht in TENERIFE anno 1947 door Daisy Ver Boven.
- 28) idem
- 29) Ditjes en Datjes ...Weetjes en Watjes door Bob Vanhee
- 30) "Wij zijn niet alleen " . Eerste ledenlijst: Steunende Ereleden.
- 31) Uitnodiging op onze " Kerstfeest-moambe " van 14 DECEMBER ek.
- 32) Kerst-en Nieuwjaarswensen voor 2014

VRIENDENKRING WEST- EN OOSTVLAAMSE KOLONIALEN EN MISSIONARISSEN

Gewoon lid +abonnement ledenblad	- € 9-
Familie (Hoofd en Bijlid)	-€ 15-
Steun of Erebijdrage	-€ 25-

te storten op rekening ARGENTA BE 50 - 9730 - 3024 -3018

Beste Vrienden,

Met dit 6^e nummer in 2013 sluiten we het vierde werkjaar van onze Vriendenkring af. Volgend jaar vieren we ons eerste LUSTRUM en dat zal duidelijk te zien zijn aan een hele reeks activiteiten: twee bus- uitstappen, voorjaars conferenties en filmnamiddagen in het Hotel Burlington in Oostende en natuurlijk onze 'DIPENDA BBQ' en de heerlijke 'KERST-MOAMBE' in onze vaste stek 'Ten Stuyver'.

Velen gaven in 2010 onze Vriendenkring, een feitelijke vereniging, geen kans op sukses. Begin 2013 hadden we 341 leden, waarvan er 31 hun lidgeld niet meer vereffenden hoewel ze toch ons tijdschrift toegestuurd kregen... Van hen nemen we nu afscheid maar geen nood, In de loop van dit jaar sloten zich toch 42 nieuwe leden aan, en niet van de minste, zodat we vandaag afsluiten met een getal van 352 effectieve leden. Dus, we groeien nog al zijn we een uitstervend ras!

De lidgelden (singel € 9, familie €15) zijn kosten-dekkend- maar de steunbijdragen van €25- (zie blz. 28) lieten ons toe tweemaandelijks ipv trimestrieel te verschijnen, tot 30 blz. Dank zij deze ereleden zullen we bij het jaareinde een financieel steuntje kunnen geven aan de NGO's van 5 onzer leden-Missionarissen die "aan het front" in Congo actief blijven. In hun naam zeggen wij hen "merci mingi." In ons januari-nummer komt een uitgebreid verslag over de werking van de 5 aanvaarde projecten.

Waar veel oud-koloniale tijdschriften, door gebrek aan schrijvende medewerkers, tot een leesduur van 5 minuten krimpen, hebben wij teksten ten over. Daarom gaat mijn persoonlijke dank naar ons 'redactieteam' bij name Boudewijn Eggermont, Eddy en Raf Merveillie, Willy Alenus, Louis Jaspers (Fr) Dirk Vande Walle (Z.A.) dr Luc Hermans Marc Scheldeman, Bernard Leicher, Hugo Vanneste, Roland Duyck en aan mijn vrouw die het soms ondankbare secretariaatswerk ter harte neemt.

De gemiddelde leeftijd van onze leden is 84 jaar. De adreswijzigingen tonen aan dat velen het vertrouwde huis -met-tuin verlaten en naar centraal gelegen appartementen of...rusthuizen verhuizen. Onze mobiliteit zal in de nabije toekomst te sterk afnemen om naar onze samenkomsten te komen. Daarom is een goed, warm ledentijdschrift zo belangrijk: het zal, hopelijk voor lang nog, de enige BAND zijn die ons samen houdt.

Onze werkgroep hoopt velen van jullie terug te zien op ons Kerstfeest, 14 december: "eet, drink, wees vrolijk, want morgen reeds kan je opeen streng dieet staan! "Aan hen die er niet zullen zijn, wensen we voor 2014:

— Alle geluk dat bereikbaar is — Alle gezondheid die houdbaar is —

— Alle vriendschap die wenselijk is — Alle voldoening die menselijk is !

EDITORIAAL : Louis Michel in een lyrische bui

Met stijgende verbazing lazen we zijn artikel verschenen in de Standaard van 26 september. Van een politicus kan je veel verwachten, maar de wijze waarop Louis Michel de loftrompet steekt van het huidige Rwanda is straffe taal. Zijn beweringen zijn met zoveel overtuiging ons kond gemaakt dat we verondersteld worden hem over de hele lijn te geloven. Een paradijs in Midden-Afrika, volgens Michel toch.

Het was te verwachten dat er een reactie zou op komen. De eerste kwam van professor Filip Reyntjens die dit onverbloemd enthousiasme van Michel gevoelig temperde door dichter bij de werkelijkheid te blijven en te besluiten dat dit dictatoriaal regime ooit onder toenemende druk tot explosie zal komen. Een te veel aan gelukkige mensen misschien? Professor Reyntjens geeft in zijn artikel een kort en bondig overzicht van de gedragingen van de Tutsi-overheid. Het is een palmares dat Machiavelli alle eer aandoet maar waarbij wij eerder droevig van worden omdat het indruist tegen alle waarden die wij in Europa nastreven.

De Tutsi hebben éénmaal het onderpit moeten delven door toedoen van de Belgen en de Missionarissen die in Rwanda democratie en christelijke naastenliefde proclameerden met nadelige gevolgen voor de heersende Tutsi minderheid. Een tweede maal zich laten beet nemen zit er echter niet meer in. De Tutsi-stam heeft alle aspecten van het bewind stevig in handen en wee wie het waagt er tegen in opstand te komen. De top van de leiding kan veranderen, dat wel, want sinds eeuwen is er strijd om de macht tussen de grote Tutsi-families. Waarom zou dat vandaag anders zijn? Het gewone volk is monddood en totaal machteloos. Moesten ze vroeger vrezen voor de taboes van de geesten en de tovenaars, dan worden ze vandaag geterroriseerd door de machthebbers. Deze Tutsi, vroeger 14 % van de bevolking, nu schijnt het amper 10 % te zijn, slaagt erin in een etnisch zeer gevoelig land 98 % van de stemmen te tellen (achteraf verminderd tot 78% want te Stalinistische cijfers). Dat laat hen toe hun land "la République Démocratique Rwandaise" te noemen. Van lef gesproken.

De dag erop kwam een reactie van journalist Peter Verlinden die weet waarover hij schrijft en dus Rwanda niet meer binnen mag. Louis Michel zegde hem ooit dat Kagame mocht doen wat hij wilde omdat hij stabiliteit bracht. Weer een zeer relatief begrip als men denkt aan de honderdduizenden doden in eigen land en in de Kivu-streek met de bijhorende terreur. Maar Kagame kan rekenen op de antiklerikalen in België en de Amerikanen die het tof vinden dat hij Engels spreekt maar voornamelijk dat hij belangrijke grondstoffen uit de Kivu haalt die anders waarschijnlijk richting China zouden gaan. Als je over zulke troefkaarten beschikt, dan hoef je inderdaad je niet veel aan te trekken van "mensenrechten", zeker als je daarbij nog beschikt over de gave van het woord en de werkelijkheid meesterlijk kunt verdraaien met de nodige "soepelheid".

Rwanda was eeuwenlang een koninkdom onder het gezag van een Mwami die meester was over leven en dood en al de rest. In januari 1961 hebben de Hutu in Gitarama tijdens een beperkte staatsgreep de Republiek Rwanda uitgeroepen en de Mwami Kigeri V wandelen gestuurd. Rwanda is nog steeds een republiek met als president de Tutsi Kagame die dezelfde macht uitoefent als de vroegere Mwami's. Hij zou in feite Kagame Kigeri VI moeten heten. De Kigeri-Mwami's waren strijdlustig (met uitzondering van de zwakke Kigeri V aangesteld in juli 1959) en gingen geregeld op strooptocht buiten hun grenzen. Kagame doet hetzelfde met dit verschil dat zijn voorouders, als ze van oordeel waren dat ze genoeg gestroopt hadden, triomfantelijk terug keerden naar hun thuisland, terwijl de huidige aan het stropen is in Kivu en niet aan terugkeren denkt. Hij stroopt met de hulp van gewillige tussenpersonen: de Banyemulenge die sinds 200 jaar Congolese Tutsi zijn. Het volstaat aan Kagame met een uitgestreken gezicht zijn tussenkomst in de Kivu-streek te ontkennen. Als niemand hem tegenhoudt en hem zelfs alle lof toegezwaaid wordt, waarom zou hij?

Boudewijn Eggermont

Oud worden in gemeenschap

Jan Reynebeau (°Sint-Amandsberg 1949) vertrok in 1971 naar Kongo. In 1979 werd hij priester gewijd. Later was hij jaren werkzaam in Kameroen. Tussenin was hij, van 1997 tot 1999, lid van het Algemeen Bestuur van de Congregatie in Rome. Op dit ogenblik is hij rector van het CICM-verzorgingstehuis van Zuun.

De laatste jaren ben ik vaak op bezoek geweest bij mensen in een woon- en zorgcentrum. Ze wonen er alleen, op een kamer naast hun buurman of -vrouw. En sinds meer dan een jaar woon ik nu zelf in zo'n huis voor senioren: een gemeenschap van alleen maar mannen, religieuzen, missionarissen. Dat maakt het tot iets specifiek.

Maar wat is dat specifieke dan? Wat maakt dat huis en die gemeenschap tot iets wat eigen-aard-ig is? En wat is de zin daarvan?

Stoute tongen beweren dat zo'n huis een korte stop-over is voor het mortuarium: het voorgeborchte van de definitieve dood. Je moet dement, kreupel, extreem zorgbehoevend en dus totaal afhankelijk geworden zijn om daar te vertoeven. En daarom "zien ze mij daar nooit!"

Rouwproces

Binnenkomen in een woon- en zorgcentrum is voor iedereen een rouwproces. Gehuwden laten een huis achter, een overleden partner, een vertrouwde buurt met vrienden, een bed, meubelen, een eetservies, schilderijen en foto's en zoveel herinneringen die aan het leven kleur en betekenis hebben gegeven. Maar nog veel meer dan dat wordt dit rouwproces gekenmerkt door het verlies van gezondheid en levenskracht, van de zorg voor zichzelf en finances, van oriëntatievermogen, geheugen en beweeglijkheid, van zelfbeschikking en onafhankelijkheid, van veiligheid en zekerheid. Met dat alles worden ook wij, leden van CICM, geconfronteerd. Oud worden doet iedereen. Loslaten moet iedereen. En loslaten is verliezen, telkens een beetje meer.

De tijd haalt ons allemaal in

Wat blijft dan over van ons mens-zijn waarover we zo'n hoge dunk hebben?

Dragen en gedragen worden

Betekenisvol leven is meer dan alleen maar loslaten en rouwen. Je kan gedragen worden door de (zorg van de) ander, en je kan zelf ook mee de zorg dragen voor de ander. Dragen en gedragen worden. Het zijn twee werkwoorden die we een leven lang hebben moeten vervolgen, maar die, als de laatste levensjaren zich aankondigen, nog meer betekenis krijgen. Vooral in een gemeenschap. Ik ben zelf getuige van de verbondenheid onder confraters wanneer één van ons in onze gemeenschap sterft. De verslagenheid is groot en het gemis wordt diep gevoeld. Vooreerst het lichaam wordt weggebracht komen we allen samen rond het opgebaarde lichaam. Niemand is afwezig. Het leven valt even stil. Hier en daar rakelt iemand een herinnering op aan vroeger. Soms wordt de aanwezigheid van de overledene hier in huis getypeerd. En het gebeurt dat wie nooit iets zegt, plots verrassend uit de hoek komt met een prachtig getuigenis. Daarna wordt een kort gebed gezegd en door iedereen een

laatste groet gebracht. Er blijft een geladen stilte achter. De dode dragen we mee in ons hart. Hij was één van ons. Hij was eigenlijk nooit alleen.

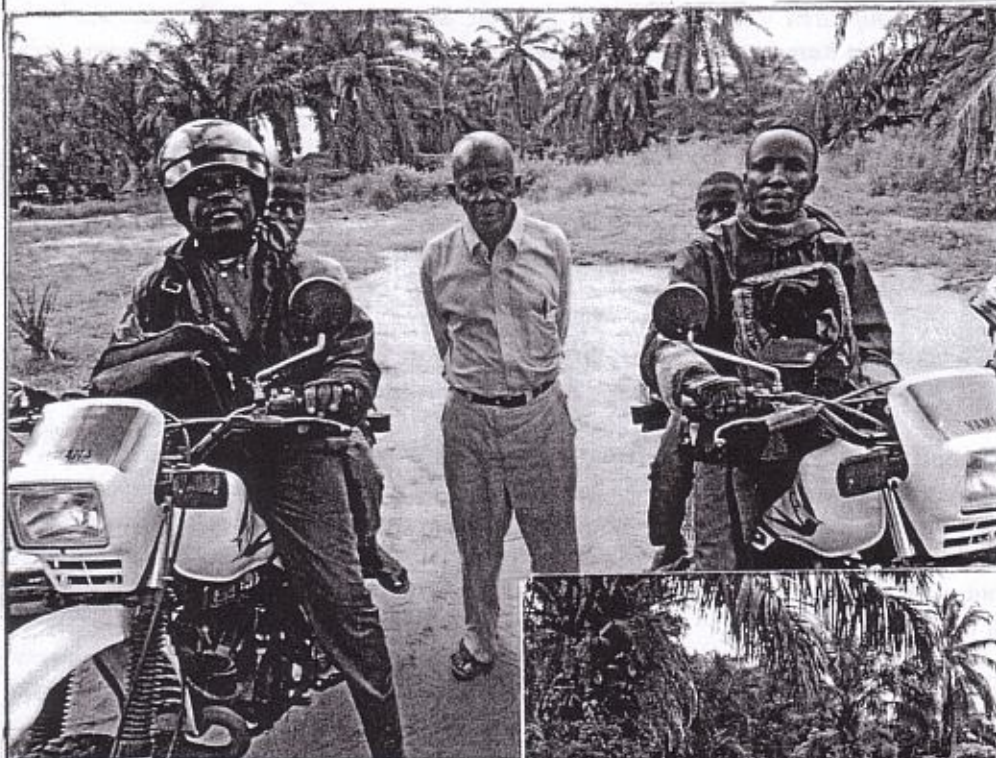
Op het ogenblik dat ik deze woorden schrijf, verblijft een confrater al twee maanden in de kliniek voor een ernstige ingreep. Er gaat geen dag voorbij of iemand van de gemeenschap gaat hem bezoeken. Medepatiënten op de kamer, gehuwde mannen, opperden ooit het idee om ook religieus te worden, want 'dan krijg je elke dag bezoek.' Ook wie niet meer beweeglijk is en thuis moet blijven wil weten hoe zijn gezondheid evolueert. In gemeenschap word je gedragen.

Anders in de wereld staan

Iemand spreekt in verband met het ouder worden over 'een levensvisie die ook met de schaduw van het leven kan omgaan'. Die levensvisie typeert ons, religieuzen en missionarissen. Het heeft iets profetisch in zich. Dat klinkt misschien overjaars bij mensen die voortdurend moeten loslaten en verliezen. En toch is het profetisch omdat het regelrecht ingaat tegen een levensvisie over geluk die ons van buitenaf wordt opgedrongen. Een geslaagd mens, volgens het heersende profiel, is hij of zij die beantwoordt aan de normen van schoonheid, perfectie, sporti-

viteit, succes, gezondheid, welstand, verstand. Geluk beleef je in een eigen huis met tuintje, met eigen partner, eigen vrienden, met eigen centjes, eigen wagen, eigen ontspanning, eigen ritme, eigen vrijheid. En eigen rechten natuurlijk! Wij bedanken voor zulke levensvisie. Ze is de onze niet, omdat ze weinig betrokkenheid vertoont bij de ander en geen toekomst heeft. Een betekenisvol leven waar wij naar zoeken is er één waar empathie, solidariteit en samenhang de boventoon hebben. Als ouder wordende missionarissen beleven we dat in een gemeenschap. Loslaten en verliezen doen we samen. We dragen, worden gedragen en verdragen elkaar. Zo wordt het leven ook draaglijker en vooral betekenisvoller. Je vindt dat in geen enkel woon- en zorgcentrum op dezelfde manier als in onze gemeenschappen. Het is een andere vorm van in de wereld staan. Haaks op vormen van cynische ik-gerichtheid en overroepen soevereiniteit. Weg van een kleinburgerlijke mentaliteit waarin wij ons als oude missionarissen en wereldburgers niet willen in herkennen. Een confrontatie en een uitdaging wellicht voor velen, en daarom ook profetisch, want uiteindelijk zijn samenhang en wederzijdse betrokkenheid de juiste houdingen die leiden naar een betere toekomst voor allen.

Jan Reynebeau, cicm

Terwijl de 'oude Garde' van een verdiende rust geniet in de 10 Scheut-rusthuizen gaat ver in de Kasai de missionering onverdroten verder met de nieuwe generatie; mobiliteit in een land zonder echte wegen is de eerste prioriteit van reispaters in de brousse. Eén van de taken is ouders van weggejaagde straatkinderen te overtuigen dat zij geen NDOK zijn en ze terug in hun

families op te nemen. dit is trouwens een van de grootste plagen van de huidige Congolese samenleving...

Onder: Jef Laevens (Rumbeke) - Guido Everaert (Kortrijk) - Jan Reynebeau (Zuun) - Frans Van Humbeeck (Torhout) - Leopold Vandooren (Kessel-Lo).
 Boven: Frans Van Oudenhove (Scheut-Brussel) - Henk Kaal (Teteringen-Nederland) - Fons Ysebaert (Embourg) - Emiel Van de Velde (Leuven) - Marcel Peeters (Schilde).

In Congo waren de Missionarissen onze vrienden, soms een beetje de collega's van hen die in de brousse actief waren. Deze waren blij als ze eens aan een goede tafel mochten aanschuiven, een frisse pint pakken en in een echt bed konden slapen. Wie knipte er ons haar ? Wie repareerde onze auto's? enz. enz...

Voor mij waren het *de vele Scheutisten in de Kasai*.

Nu verblijven ze bijna allen in de vele rusthuizen en we rijden die zomaar voorbij... Wat belet ons eens te stoppen voor even 'een *goeie dag*' ? Oud-kolonialen zijn er steeds welkom en de koffie staat steeds klaar

Hierboven de groepsfoto van alle Rectoren, zonder uitzondering "sympathieke Gastheren"! Wil je contact houden met onze Scheut-Missionarissen ? vraag dan een abonnement op "SCHEUTNIEUWS" via Erik MAES -tel. 02 526 14 39 Epost maes_erik@yahoo.com.

In volgende MOHIKAAN komt een interessant artikel over "oud worden in Gemeenschap"! hoe is het leven van onze Missionarissen in hun rusthuizen ? van P. Jan Reynebeau-Rector in Zuun (niets te maken met gelijknamige journalist), Bob Vanhee (ex -Dekese, Bena Tshadi - Dimbelenge)

MOÏSE KATUMBI, DE 'REDDER VAN KATANGA' «Je moet de macht op tijd overdragen»

LUBUMBASHI Regisseur en Congospecialist Thierry Michel wijdt zijn nieuwste film aan Moïse Katumbi. De machtige gouverneur die de teugels van Katanga stevig in handen heeft en zijn provincie weer op de rails wil zetten.

Hij ziet eruit als een atleet, is elegant als een mannequin en loopt over van charisma. Moïse Katumbi, de gouverneur van Katanga, maakt indruk. En niet alleen op journalisten. Ook zijn landgenoten, politici en zakenlui steken hun bewondering voor deze ondernemer, die met glans verkozen werd tot gouverneur van zijn provincie, niet onder stoelen of banken. Een provincie die even groot is als Vlaanderen en barst van de kostbare erts, die erg gegeerd zijn door de grote elektronica-bedrijven.

Het moet gezegd. Deze zoon van een Joodse vader die het nazisme ontvluchtte, en een Congolese moeder, weet van wanten. Wanneer de zon boven zijn stad Lubumbashi de gemeenteraden van het volk verhit, gaat hij zonder aarzelen op de bres staan om de spanningen te kalmeren. Wanneer delvers (duizenden arbeiders die vaak zonder de minste bescherming de mijnen exploiteren) dreigen verdreven te worden, verzekert hij hen dat hij al het mogelijke zal doen opdat de grote multinationals geen broodroof plegen. Wanneer tonnen erts - de rijkdom van de regio - het land verlaten zonder belastingen te betalen, gaat hij zelf naar de grenspost om ervoor te zorgen dat het geld naar de schatkist

van de staat vloeit. Door zijn persoonlijke successen en de jaren die hij aan het hoofd staat van het rijke Katanga, zien sommige van zijn aanhangers in hem de toekomstige president van het land. «Hij is het best in staat om de corruptie te bestrijden en de administratie efficiënt te maken», bevestigt een zelf-verzekerde Justin, die in de viskweek werkt. De jongeman is Katumbi dankbaar omdat hij werk maakt van de landbouwsector. Voor heel wat inwoners

is voedselveiligheid nog altijd lang geen uitgemaakte zaak. En alsof al die daadkracht niet volstaat, is de multimiljonair ook nog eens vrijgevig. Hij financiert geregeld sociale projecten, renoveert scholen of asfalteert wegen uit eigen zak. Maar het is net daar dat de discussie oplaait. Zijn tegenstanders beschuldigen hem ervan de kassen van de provincie te verwarren met zijn eigen portefeuille. «Flauwekul», reageren zijn volgelingen in koor. «Hij is zo rijk dat hij zijn vingers hele-

maal niet in de kassen van de staat hoeft te stoppen.» En dat is niets te veel gezegd, want Katumbi's fortuin wordt geschat op 60 miljoen dollar.

Veracht door enkelen, aanbeden door velen. De bijna-vijftigjarige weet dat er niet veel nodi is om te veranderen in een demagoog (zie 'De onweerstaanbare klim naar de top van Moïse Katumbi', de film van Thierry Michel). Maar hij omzeilt die kwestie. Enkele maanden geleden kondigde hij immers aan dat hij zijn mandaat van gouverneur niet wil verlengen bij de volgende verkiezingen. «Jij moet weten wanneer het tijd is om de macht over te dragen», benadrukt hij. «En jammer genoeg voor Afrika is dat iets wat veel staatsleiders op het conto nog altijd niet begrepen hebben.»

In Katanga zijn de inwoners nu al bang voor wat er zal gebeuren als Katumbi verdwijnt. Voor hen is dat scenario niet minder dan een bedreiging voor hun provincie. «Als hij opstapt, dan kloppen we erop verzekert een chauffeur door serieus. «Mevrouw Katumbi al bedreigd op de markt. Onze regio heeft hem veel te hard nodig.»

Het almachtige Mazembé

TP Mazembé begint naam te maken op het internationale voetbaltoneel. De club uit Lubumbashi, die geleid wordt door de machtige gouverneur Moïse Katumbi, wint in 2009 en 2010 de Afrikaanse Champions League. Nog in 2010 weet de ploeg door te stoten tot de finale van het Wereldkampioenschap voor clubs, waar het uiteindelijk verliest van Inter Milan. De puikere resultaten van zijn team hebben er misschien wel mee te maken dat Moïse Katumbi uitgegroeid is tot een van de populairste politici van de Democratische Republiek Congo. Nochtans wijst hij elke vergelijking met Silvio Berlusconi, voormalig Italiaans eerste minister en voorzitter van AC Milan, resoluut van de hand. «Ik ben niet geobsedeerd door politiek», benadrukt hij.

26 april 2013 | metro

Een geologisch schandaal

De Democratische Republiek Congo wordt ook wel eens een 'geologisch schandaal' genoemd, omdat zijn bodem zo'n overvloed aan mijnrijdommen verbergt. Een beschrijving die ook de provincie Katanga op het lijf geschreven is. Kobalt, coltan, koper... Ze worden met zakken van 50 kg uit de kostbare ondergrond naar boven gehaald. Deze grondstoffen zijn erg gegeerd door

technologische bedrijven, die er gretig computers en smartphones mee maken. Nochtans heeft het lang geduurd voor deze rijkdommen konden bijdragen aan de ontwikkeling van het land. Jarenlang verdwenen de waardevolle zakken richting naburig Zambia, zonder dat daar de minste douanerechten voor betaald werden. Toen Moïse Katumbi gouverneur werd, verzekerde hij

dat zo elke maand 600 miljoen dollar op frauduleuze wijze het land uit werd gesluisd. Volgens Thierry Michel is dat bedrag waarschijnlijk te hoog geschat. «Maar het geeft ons wel een idee van de omvang van de plunderingen die lange tijd het land verwoest hebben.» De gouverneur van de provincie kan er wel prat op gaan weer (een beetje) orde op zaken te hebben gesteld.

Van: "Eddy Merveillie" <eddy.merveillie@gmail.com> 9
Datum: zaterdag 27 april 2013 13:21
Aan: <bobliv@skynet.be>
Onderwerp: film Moïse Katumbi
<http://www.moise-lefilm.com/pages/bande-annonce---extraits/26218198.html>

Hierboven de link naar informatie over het filmportret van Katumbi.
Zoals gezegd heb ik de film woensdagavond in aanwezigheid van Thierry Michel gezien in de Vendôme in Matonge. Daar wordt hij nog gespeeld tot dinsdagavond 30 april.

Mijn persoonlijke indruk van de film door 'Mohikaan' Eddy MERVEILLIE

De film begint lovend maar gaandeweg worden er meer en meer vraagtekens geplaatst bij het politieke succes en de volkse populariteit van de gouverneur. Er wordt hem ondermeer verweten dat hij wel zeer genereus is maar dat er weinig structureels wordt gerealiseerd. Vooral in het begin van de film wordt getoond hoe hij in de aanloop van de verkiezingen voor het gouverneurschap als een wilde weldoener door Katanga toert en zie je allerhande door hem geschonken ziekenwagens, vrachtwagens, herstelde wegen en andere zaken waarop in grote letters staat vermeld "Don de Moïse". Wat ons dan op het volgende punt brengt dat door zijn in de film aan het woord komende kritikasters wordt aangehaald. Namelijk de vraag of dat allemaal wordt betaald met zijn eigen middelen of met middelen uit de staatskas. Ook zie je enkele fragmenten waarbij Katumbi grote beloften doet zoals aan de cresseurs maar achteraf toch niet bij machte blijkt dat allemaal waar te maken. De cresseurs worden uiteindelijk toch uit de mijnsites verdreven maar de nieuwe multinational die de zaak exploiteert heeft geen boodschap aan Katumbi's belofte dat de verjaagde cresseurs als compensatie als reguliere arbeidskrachten in dienst moeten worden genomen. Katumbi heeft zo te zien ook niet altijd zijn achterban in de hand. Want het is duidelijk als je de reacties van het volk hoort: men is voor of tegen hem, er is geen tussenweg! Zo zie je hoe, na een door de plaatselijke media uitgezonden interview met een politieke tegenstrever (die overigens aanvankelijk een medestander was), de aanhangers van Katumbi meteen op pad gaan om de verblijfplaats van de politieke opponent compleet te gaan vernielen.

Mijn algemene indruk is dat de film toont dat Katumbi het wel allemaal goed meent maar dat uiteindelijk ook hij de "wetten" moet ondergaan die nu éénmaal gelden in een maatschappij die tot op het bot gecorrumpeerd is en volledig aan de grond zit. Als Katumbi, zoals in de film wordt getoond, de douanebeambten in Kasumbalesa de levieten leest dan is dat een lovenswaardige poging om de zaken correct te laten gebeuren maar dergelijke demarches kunnen geen structurele veranderingen brengen. Eenmaal de gouverneur is betrokken wordt het toch weer business as usual. Regels dienen immers tot niets indien de naleving ervan niet op een efficiënte en permanente basis kan worden georganiseerd en uitgevoerd. Bovendien blijft het voor een werknemer van de zeer slecht of in vele gevallen zelfs helemaal niet betalende Congolese overheid natuurlijk veel interessanter om smeergeld aan te nemen. Wat kan het hem schelen dat er miljoenen tonnen grondstoffen illegaal over de grens denderen!

Eigenlijk was het alsof ik keek naar een filmportret van een Afrikaanse versie van een soort, ik zou bijna zeggen, verlichte, Romeinse Keizer. Weliswaar niet slecht van inborst maar toch regerend volgens het concept van "brood en spelen". De voetbalploeg Le Tout Puissant Mazembe waarvan Moïse voorzitter is, zorgt voor het feestelijk vermaak en daarnaast wordt er geregeld met gulle hand her en der enkele noden geledigd, zij het slechts tijdelijk.

Iedereen heeft het er wel eens over: hoe snel de tijd aan je voorbij gaat. De dagen en weken vliegen voorbij, maanden zijn zomaar om en voor je het weet is het alweer oud en nieuw!

En het vreemde is dat naarmate je ouder wordt de tijd alsmaar sneller lijkt te gaan. Maar is dat wel zo vreemd? Als je er bij nadenkt is het eigenlijk heel logisch: De meetbare tijd gaat weliswaar niet sneller, een jaar duurt nog altijd 365 dagen, een dag nog altijd 24 uur, een uur 60 minuten en een minuut 60 seconden. Maar je waarneming van de tijd verandert wel; dit heeft te maken met hoe lang je hier al op aarde bent en dus hoe lang je al gevoel voor tijd hebt. Stel je bent een baby van 1 jaar oud, je bent jarig en je wordt 2 jaar oud. Dan word je dus op die dag 2 keer zo oud als een jaar terug! Maar als je bijvoorbeeld 30 bent en je wordt 31, krijg je in een jaar tijd maar $1/30$ -ste deel van je leven erbij. En naarmate je ouder wordt, wordt dit natuurlijk steeds kleiner. Uiteraard werkt deze zelfde manier ook voor maanden/weken/dagen/uren/minuten en seconden.

Waarom gaat het leven sneller als je ouder wordt?

De filosoof William James schreef de ogenschijnlijke verkorting van de jaren toe aan de vereenvoudiging van de terugblik: "Tijdens onze jeugdjaren hebben we ieder uur van de dag een volstrekt nieuwe ervaring, subjectief of objectief, ons begripsvermogen is levendig, het inprentingvermogen krachtig en onze herinneringen uit die tijd zijn, net als de indrukken tijdens een snelle, enerverende reis, omvangrijk, veelvormig en gedetailleerd. Met elk jaar dat verstrijkt, wordt iets van deze ervaring omgezet in een automatische sleur waar we ons nauwelijks meer bewust van zijn. De dagen en weken vervloeien in onze herinnering tot inhoudsloze eenheden."

BELGISCH-CONGO (1908- 1960) WAS BELGISCH !

Alle oud- kolonialen en blanke Congolezen zijn historicus en publicist Jan NECKERS¹ nog altijd dankbaar voor minstens twee prestaties,- (1) het realiseren en presenteren van de VRT- televisiereeks, "Als een wereld zo groot waar uw vlag staat geplant" ("Naar wijd en zijd") ; (2) voor het op 14 april 2004 de kwakzalver Peter BATE ("**Blanke koning, rode rubber, zwarte dood**") vernietigend van antwoord dienen met zijn onvolprezen "Lieg tot je bijna jezelf gelooft".

Maar, - er is altijd een maar, - met zijn conclusies (laatste paragraaf) zijn wij het niet eens en zullen wij het nooit eens zijn. Die zeggen, "dat de inwoners van dit land geen bal te maken hadden met Congo. Gedurende het grootste deel van de kolonisatie die maar 52 jaar duurde, woonde geen half procent van de Walen en Vlamingen daar, rond de Evenaar. Eind van de jaren 50 was dat opgelopen tot het fantastische cijfer van 0.75 %. M.a.w. 99.25 % van de bevolking had geen uitstaans met de kolonie en men moet mij eens vertellen hoe men iets kan verdringen dat men nooit gekend heeft." (einde van het citaat).

-Dit waarde- oordeel van Jan NECKERS stemt niet met de werkelijkheid overeen en bovendien, maar ongewild, insinueert de historicus dat de Belgische kolonialen en blanke Congolezen misschien wel eens verkeerd zouden hebben gehandeld ter gelegenheid van hun besturen en beheren van "de wereld zo groot waar onze vlag stond geplant."

- 1) kijk naar de lijst van de 'koloniale' aandelen die werden genoteerd op de beurs van Brussel tot 30 juni 1960 en zelfs nog veel later en dan heb je het klinkende bewijs dat zowel de Belgische kleine spaarders, als de banken en andere professionele investeerders zeer actief betrokken waren bij het beleggen in de Congolese, alsmaar groeiende economie en bij het oogsten van de vruchten van deze investeringen ;
- 2) via de Belgische missiewerken en hun caritatieve acties en soms zelfs de financiering van ontwikkelingsprojecten *avant la lettre*, was alleszins de kerkse, katholieke bevolking van België op vele plaatsen en soms zeer diepgaand in Belgisch- Congolese toestanden geëngageerd ;
- 3) de Belgische Kamerleden en Senatoren werden uitsluitend verkozen door de Belgische, moederlandse kiesgerechtigde bevolking en in de rangen van die volksvertegenwoordigers werden de leden van de Belgische regering, de ministers aangeduid, waaronder de minister van koloniën. Op het beleid van deze minister van koloniën hadden de 'kolonialen' niet de minste invloed. Bovendien benoemde de minister van koloniën de leden van de Koloniale Raad die in Brussel zetelde en die wetgevende bevoegdheid had in de Belgische overzeese territoria b.m.v. decreten.

- 4) de januari 1960- Ronde Tafel- conferentie, in Brussel, die de onafhankelijkheid van Congo zou genereren op 30 juni 1960 en waaruit de rampzalige Lumumba- regering zou voortkomen, was ook het begin van wat uiteindelijk zou leiden tot de oneervolle plaats van Congo aan de top, volgens het "Fund for Peace"- index van de falende staten ; deze noodlottige evenementen van 1960 en vroeger, zijn uitsluitend de expressie en de verantwoordelijkheid van de Belgische, moederlandse bevolking en van de gekozenen die zij naar het parlement hebben gezonden en van de niet ter zake deskundige 'experts' die door de Belgische politici werden ingeschakeld ; geen enkele koloniale, Belgisch- Congolese waarachtige Afrika- kenner werd gevraagd zijn deskundigheid in te brengen in de besprekingen en gebeurtenissen die zouden leiden tot de onafhankelijkheid en, binnenkort, tot de "gele trui"- positie van Congo aan de kop van het peloton van de "failing states" van het "Fund for Peace";
- 5) de Belgische kolonialen en blanke Kongolezen hebben bij mijn weten geen kwaad gedaan, zeker niet als je rekening houdt met een tijdspanne van 52 jaar, tenzij je paternalisme als iets nefast gaat beschouwen ; in 1990, in Tanzania, zei ik in het publiek, - "I sincerely regret that we ever came to Africa" ; nooit heb ik mij meer vijanden gemaakt dan toen !"

Op 31 december 2012 was Congo nog altijd koploper van de "falende staten", alleen nog voorafgegaan door Somalië. En dat land heeft dan nog verzachtende omstandigheden die Congo niet heeft. De zee voor de kust van Somalië werd leeggevist door zowat iedereen die een visnet heeft. De rovers met een oorlogsmarine uit zijn territoriale wateren houden, zoals Canada, Groenland en IJsland dat doen, daarvoor hebben de Somaliërs de middelen niet. En ook de lokale krijgsheren zorgen ervoor dat binnen afzienbare tijd het kannibalisme de enige bron van proteïne- bevoorrading zal zijn voor mensen die niet eens meer weten wat het tegenovergestelde van honger is.

Terug naar Congo en naar de Onafhankelijkheid (30 juni 1960). De circa 100.000 blanken waren er het eerste maar zeker niet het laatste slachtoffer van.

Willy ALENUS

ⁱ Jan Neckers (Mechelen, 1944) is een Vlaamse geschiedkundige en columnist. Neckers studeerde af als regent Nederlands- Engels- Economie en werkte van 1965 tot 1977 bij de afdeling Boekhouding van de toenmalige BRT, waar hij uiteindelijk afdelingshoofd werd. Ondertussen studeerde hij geschiedenis aan de VUB waar hij in 1976 afstudeerde als licentiaat. Tussen 1977 en 1998 werkte hij als journalist en producer bij de openbare omroep waar hij vooral historische televisieprogramma's verzorgde, die hij soms zelf presenteerde: *Geschiedenis van de kleine man*, *Geschiedenis en Instellingen van de VS en van Rusland en de Sovjetunie*, *De Bevrijding*, *Als een wereld zo groot waar uw vlag staat geplant*, *De Verbeulemansing van Brussel* en de wekelijkse historische rubriek *Boulevard*.

052 De sleutel op de deur

't Is voorzeker ook jullie wel eens overkomen, ergens naartoe gaan en vergeten de sleutel van de voordeur of mee te nemen, of erger nog, hem op de deur te laten zitten.

Dat hebben we in de tijd in Congo ook meegemaakt.

Twee keer zelfs.

Een eerste keer toen we een week-end gingen doorbrengen bij vrienden.

Die woonden een 50-tal klm van bij ons en zoals de oude Belgen graag vochten en pinteliëren maar volgens Caijus Julius vooral 'gastvrij' waren, een van hun weinige deugden, waren ook in Congo de blanken en voorzeker de Belgen voor mekaar steeds gastvrij.

Een pintje hoorde er uiteraard steeds bij. Maar altijd met mate(n).

Wat wil je. 't Was er ook zeer warm, dag en nacht...

Het week-end was in alle 'Gemütlichkeit' verlopen en in de late namiddag, het was dan al Zondag, reden we op ons gemak terug naar huis.

En toen we, het was nog niet donker, terug thuis kwamen en ik aan ons Mamie vroeg om de sleutel van de voordeur, was haar antwoord: 'ah, ba neen gij! Gij hebt die toch...!'

Maar ik had hem niet! Paniek!!

Ons huis telde niet min dan 5 buitendeuren...

Goddank moesten we niet ver zoeken. Onze vermiste sleutel stak op de bureaudeur langs waar we veelal ons huis verlieten voor boodschappen of weet ik veel, maar... aan de buitenkant.

Onze huis-boy Joseph was verwonderd als hij onze verbouwereerdheid zag.

Binnenshuis vonden we alles intact zoals we het verlaten hadden.

En de tweede keer...

Wij keerden op een avond na een bezoekje bij de Paters op de Missie terug naar huis langs de veldweg die we dagelijks meer dan eens gebruikten. Er was geen ander.

Ooit heb ik er eens, het was ook al donker, toen ik van een van mijn tournees in de brousse huiswaarts keerde, een grote boa constrictor overreden. Met onze Joseph ben ik stante pede met de auto weergekeerd naar de plaats van het delict maar er was geen boa meer te zien.

Wel heb ik 's anderendaags toevallig op de Missie een man zien toekomen, een grote boa achter zich meeslepend. Een met **twee** wervelbreuken. 'Mijn' slang. Voor die 'jager' een makkelijke prooi.

Tot daar.

Maar wat ik wilde vertellen, toen wij op een avond van de Paters huiswaarts keerden zag ik in de verte, 't was pikdonker, er was zelfs geen maan, een lichtje. Toch geen luipaard of zo, vreesde ik.

Wij terug naar de paters achter hulp, in casu broeder Piet, een Hollander. Die had voor alle veiligheid zijn jachtgeweer mee.

Dat lichtje was er nog steeds en hoe voorzichtig ook we ons huis naderden het bleef...branden.

Het bleek het enige electrisch op batterij werkend lampje te zijn op de veranda dat we vergeten hadden uit te doen toen we van huis weggegaan waren. De batterij was bijna plat als we thuiskwamen.

Maar wat zagen we nog in het half-donker, onze kinderboy, gezeten voor de voordeur.

Onze sleutel zat er van buiten op! Op de deur bedoel ik.

Dat zou ons nu in België eens moeten overkomen. Ik wens het aan niemand.

Jr Luc HERMANS

Méér info over zijn steunfonds en werking in boekdeel 4.

Dank zij mensen zoals Francis” –ging het licht in Bumba niet uit... “

Dagen op voorhand begon de voorbereiding op het kerstfeest. Koren kwamen samen in de kerk, in gebouwtjes, en zelfs buiten werden bankjes geïnstalleerd waar de lokale zangtalenten hun kerstfeest voorbereidden. Het bonte volkje werd begeleid door tamtams en enkele andere plaatselijke instrumenten. De kelen werden opengezet en vrolijke kerstdeuntjes vulden de tropenlucht.

JOYEUX NOEL!

De repetities begonnen meestal in de late namiddag, zodat we prettig ontwaakten uit de siësta met Kongo-kerstgezangen. Al wandelend kwamen we van het gezang van het ene koor in dat van een ander terecht.

De kerst-mis zelf begon om zes uur 's avonds. De kerk zat eivol en de lichten waren nog niet aangestoken zodat we wat onzeker in het halfduister naar voren schuifelden. Toen we aarzelden om te gaan zitten, dook een man op die ons naar de voorste plaats in de zijbeuk gidste. Groepjes kinderen hadden bezit genomen van de treden voor het altaar en wachtten vol ongeduld op het begin van deze lokale megafestatie. De vooruitzienden kwamen binnen met hun eigen stoelen op de rug. Er was zoveel volk dat het aantal kerkstoelen ontoereikend was. Bij het starten van de generator flikkerden de neons aan en werden de laatste zaken klaargezet. Onder luid gezang, handgeklap en af en toe een lillende hoge kreet schreden Carlos en zijn acolieten door het voorportaal binnen, voorafgegaan door een kleurrijke stoet misdienaars. De diakens hielden groen-geel-rood beschilderde machetes opgericht in de hand en de misdienaars gingen hun vooraf met speren. Het leek of er een feestje zou gebouwd worden.

De acteurs van het kersttoneel kwamen op, maar net toen ze begonnen, vielen de lichten weer uit. Direct kropen twee helpers in de nok en schenen met een zaklamp op de scène. “Miljaar”, dacht ik, “dikke pech, net als de show begint valt alles uit.”

Belicht door de flauwe schijn van de twee zaklampjes van de mannen in het dak verschenen Jozef en Maria ten tonele. In hun armen het kindje Jezus, een zwarte mollige baby, die gedurende de voorstelling van de ene armen naar de andere werd rondgegeven zonder ook maar een kík te geven. In tegenstelling tot het schaap van de herders, de enige figurant die zich niet scheen te amuseren en dat met luid geblaat liet merken. Waarop de herders een ferme trek aan het touw gaven en het beest weer even zijn muil hield.

Ik kreeg een danig medelijden met de acteurs die vol overgave hun ding deden en bijna niet verlicht werden. Net toen ik wilde opstaan om ook mijn zaklamp te halen en wat bij te lichten, floepten de neons weer aan. Het bleek dat dit de lokale versie van een lichtshow was geweest.

De mis duurde meer dan 2 uur, maar we verveelden ons geen moment. Gezang, geklap, kleur, opnieuw gezang dat spontaan leek op te borrelen uit het publiek. Kleine jeugdige danseresjes in een blauw jurkje en witte kousjes dansten vrolijk bij elk liedje terwijl ze zwaaiden met witte “frullekens”. Hun kleine lichaampjes schokten ritmisch mee op de muziekgolven. Mooi, mooi, mooi.

Toen Carlos in het Lingala het woord nam zag je de concentratie bij de toehoorders toenemen. Je zag de mensen nadenken en toen hij tot driemaal toe dezelfde vraag stelde werd telkens luider en luider ingestemd. Toen hij de preek met “Merci” beëindigde, antwoordde het volk met “Merci” en juichte hem luid toe. Hij deed me denken aan een vredelievende versie van Kolonel Kurtz uit *Apocalypse Now*. Ook hij had zijn eigen koninkrijk gesticht in de brousse. Ook hij werd verafgood door zijn volk. Ook hij had zijn eigen religie. Ver van het duffe, mufte gedoe van bij ons regeerde hij zijn “Carlosland”.

Ik had mij al een paar keer afgevraagd wat iemand in dit hopeloze land hield. Nu wist ik het: mijn “5 minutes of glory” van Kinshasa beleefde hij gewoon elke dag.

De Koloniale Hogeschool tijdens de Tweede Wereldoorlog

Bij aanvang van de Duitse bezetting stond de Koloniale Hogeschool zoals zovele andere Belgische instituten en organisaties voor het dilemma : verder blijven functioneren of ophouden te bestaan.

In de zomer van 1940 besloot de academische raad unaniem om de lessen toch verder te zetten, een besluit dat in september 1940 ook door de beheerraad werd genomen. Bovendien was de toenmalige directeur Norbert LAUDE vastbesloten om er voor te zorgen dat de Koloniale Hogeschool haar rol verder zou kunnen blijven vervullen. Al bleef dat laatste eigenlijk wel toch meer wens dan werkelijkheid want er kon geen enkele garantie worden gegeven dat de afgestudeerden ooit de mogelijkheid zouden krijgen om naar de kolonie te vertrekken. Reeds in 1939 was de toen pas "afgezwaaide" promotie Luitenant-Generaal Gillain immers al niet naar Afrika kunnen vertrekken ingevolge de mobilisatie.

Uiteraard lieten de Duitsers niet zomaar begaan. Zij geloofden niet echt in de "goede trouw" van het instituut en dus werd op 12 november 1940 de Duitse professor Dr. IPSEN¹ door het militair bestuur als externe Duitse commissaris met de leiding van de Hogeschool belast. Hierdoor konden de 33 geslaagden van het ingangsexamen pas vanaf 28 december 1940 de studie aanvatten want tot zolang was elke academische bedrijvigheid verboden geweest. Ook moest de Hogeschool van september 1940 tot 10 maart 1941 uitwijken naar de Koningin Elisabethlaan aangezien de Duitsers het eigen gebouw in beslag hadden genomen.

Ondertussen had het instituut zich al in augustus 1940 bij de verzetsgroep van Paul Housmans² aangesloten. Men poogde om de bezetter zoveel mogelijk tegen te werken op allerhande manieren. Door het niveau van het ingangsexamen te verlagen (slaagcijfer 6/10 ipv 7/10) wou men een maximum aantal studenten aanvaarden om hen op die manier van een verplichte werkdienst in Duitsland te vrijwaren.³ Met de aansluiting bij de verzetsgroep rond Housmans werd de Koloniale Hogeschool ook een onderdeel van het Geheim Leger in Antwerpen. Deze "antenne" waarvan verschillende studenten en professoren deel uitmaakten bood onderdak aan verzetslieden, parachutisten, dienstweigeraars, organiseerde inlichtingendiensten en wapendepots, stelde sabotagedaden en hield collaborateurs in de gaten. Toen op 5 april 1943 de Amerikaanse luchtmacht bij een bombardement op een fabriek in het gehucht Oude God te Morsel serieus wat "collateral damage" aanrichtte, namen ook heel wat studenten van de Koloniale Hogeschool deel aan de reddingsoperaties.

Voor de mensen van de Hogeschool die in het verzet actief waren was echter wel uiterste voorzichtigheid geboden want sommige van de studenten hadden wel degelijk Nazi-sympathieën. Bovendien ging prof. Dr. IPSEN, de door de Duitse Militärverwaltung aangestelde waakhond, zich steeds meer bemoeien met het reilen en zeilen binnen het instituut. Vanaf februari 1942 waren de studenten van het eerste jaar verplicht om voor de Duitsers te werken. Waalse studenten werden verplicht lid te worden van de organisatie "Volontaires du travail Wallon" terwijl de Vlamingen zich bij de "Vlaamse Vrijwillige Arbeidsdienst" moesten aansluiten. In 1942 werd er in de Hogeschool ook een militaire huiszoeking uitgevoerd.

Dat er binnen de Koloniale Hogeschool wel degelijk verklikkers aan het werk waren mag wel blijken uit het feit dat Directeur Norbert LAUDE, die ondertussen binnen het Geheim Leger tot een belangrijk personage was uitgegroeid, samen met zijn vrouw, zijn zoon, professor VAN DEYCK en de schoolsecretaris GUFFENS werd gearresteerd en op 30/08/1944 ter dood veroordeeld. Hij werd gered door de aankomst van de Britse troepen in Antwerpen op 6 september en bevrijd door het verzet.

Eddy MERVEILLIE

(Bron: Pieter Jan DE VLIETTER, Tweeënveertig jaar Koloniale Hogeschool in België. Een historisch onderzoek naar de bestaansredenen van een instituut., onuitgegeven Licentiaatsverhandeling, RUG, academiejaar 2002-2003.)

¹ Prof Dr. IPSEN was professor openbaar en koloniaal recht aan de universiteit van Hamburg

² Paul Housmans (1888-1943) was officier bij het 6^e linieregiment en tijdens WO II weerstander van het eerste uur en medestichter van het Geheim Leger. In 1943 werd hij gearresteerd en geëxecuteerd.

³ Voor het academiejaar 1941-1942 werden er 55 studenten toegelaten, vanaf oktober 1943 werd beslist om geen nieuwe studenten meer te aanvaarden.

Op 12 okt jl vierden André en Betty GEVAERT met familie en vrienden hun Briljanten huwelijks jubileum. Onder de feestvierders zien we LtGen Eluki. Het boeiende Congoleven van André (1949-82!) komt uitvoerig in Boek 4

JAN SCHARPE
werd TACHTTIG

ROESELARE 3 NOV

Op zijn ZEVENDE avontuurlijke Congoreis wilde ons lid Eddy Merveillie vanuit Stan-Kisangani dwars door het evenaarswoud de streek bezoeken waar zijn vader Raf als gezondheidsbeambte dienst deed. Zijn verhaal brengen we later uitvoerig

Op 6 oktober 2013 is het dan eindelijk zover. Onder het vaandel van Asteriaexpeditions te Brugge vetrekken Axel, Jean, Robert en ikzelf op avontuur naar Congo met als eindbestemming het Territoire de Djolu in de Evenaarsprovincie. Na één dagje Kinshasa nemen we 's anderendaags al de CAA-vlucht naar Kisangani. Daar worden we bij aankomst opgewacht door Abbé Jean Pierre die ons vanuit Isangi tegemoet is gekomen. Als kind van de streek die we gaan bezoeken zal hij ons tijdens de hele tocht begeleiden. Veel tijd is er niet te verliezen want de af te leggen reisweg kondigt zich aan als lang en moeilijk. Na één overnachting in de Procure van de Scheutistenmissie te Kisangani rijden we dan ook reeds de volgende dag met de jeep richting Yangambi waar we met de bac oversteken naar Isangi. Van hieruit volgt dan een dagje in de prauw tot in Lokutu, het vroegere Elisabetha. Gelukkig kunnen we genieten van mooi, rustig en zonnig weer. Het wateropvlak van de majestueuze Congorivier is zo vlak als een spiegel en zo glijden we met een goede vaart stroomafwaarts. Een groot deel van de tijd bevinden we ons ongeveer in het midden van de stroom maar af en toe varen we ook wat dichtbij de oever of net langs één van de vele eilandjes wat ons dan meteen ook de kans geeft om de woeste, indrukwekkende en allesoverheersende natuur in al zijn pracht te bewonderen. We krijgen zelfs een keertje een waterslang te zien. Na vele uren gedwongen stilzitten is het, voor mij althans, toch een hele verlossing wanneer we rond 16h in de namiddag de haven van Lokutu bereiken en eindelijk uit de prauw kunnen stappen. Het is goed om weer even de benen te kunnen strekken! Nadat we in de plaatselijke missiepost zijn ingekwartierd hebben we gelukkig ook nog de tijd om eens een wandeling door het dorp te maken. Natuurlijk krijgen we al vlug heel wat bekijks en enkelen bestoken ons ook met de vraag wat we hier in hemelsnaam komen zoeken. De mededeling dat het onze bedoeling is om verder te reizen tot in Djolu baart echter voor nog meer opzien. Ze kunnen het zich gewoon niet voorstellen dat iemand uit België zo iets in zijn hoofd haalt. "Pour faire quoi?" klinkt het een paar keer vol ongeloof. "Tussen droom en daad staan echter wetten in de weg, en praktische bezwaren ..." en jammer genoeg voor ons zullen deze wijze woorden van Willem Elsschot alras ook op onze onderneming van toepassing worden. Met de moeilijkheden die de dubieuze, zelfgemaakte wetten van de DGM (Direction Générale de la Migration) veroorzaken hebben we ondertussen al ruimschoots kennis gemaakt maar nu laat ook moeder natuur ons nog in de steek. Tijdens de nacht die we in Lokutu doorbrengen gaan de hemelsluizen open en een kletterend onweer daalt op ons neer. De godganse nacht valt het water met bakken uit de lucht. In één van de hoeken van de koterij waar ik de nacht doorbreng regent het zelfs gezapig binnen. Ik prijs mij gelukkig dat mijn bed nog in het droge staat, maar ik vrees wel al het ergste voor morgen want dan moeten we op de motor en door de poto-poto richting Djolu. En mijn vrees wordt bewaarheid. Onze karavaan van 5 motoren met telkens een piloot en iemand van ons op de duozit zet zich rond 6h 's morgens in beweging. De eerste kilometers buiten Lokutu gaat alles nog redelijk maar even later begint het opnieuw te regenen. Zelfs zo hard dat we op een gegeven moment moeten gaan schuilen. Daar staan we dan met een groepje plaatselijke inwoners samengetroeft onder een afdakje van palmladeren temidden het bos. Zodra het wat doenbaar wordt zetten we de weg voort maar het wordt steeds meer één grote ploeterpartij, we lopen immers bijna evenveel tevoet als dat we achterop de motor zitten. Weten wij veel dat het ergste nog moet komen. Omstreeks 14h komen we aan te Lobolo wat betekent dat we dan zo'n 35km hebben afgelegd! We zoeken iets te eten en steken ondertussen de koppen bijelkaar. Aan dit tempo kunnen we het wel vergeten om vandaag nog in Simba, laat staan Djolu te geraken. Robert wil absoluut naar Yekana en de beste optie om dat nog voor mekaar te krijgen is om koers te zetten naar Yahuma. Volgens onze inlichtingen is dat qua afstand nog net haalbaar al wordt wel gewaarschuwd voor de slechte staat van de weg. Het wordt dus Yahuma! Dat betekent dat we

een heel eind door het woud zullen moeten rijden maar eerst volgt nog een kilometerslang dierend gestrompel door de poto- poto wat voorwaar toch een niet onaardige fysieke inspanning vergt. We ploeteren weliswaar in de regen door de modder maar het zweet stroomt ons van het lijf. De vreugde kan niet op wanneer eindelijk de hemel opklaart en zowaar de zon door het wolkendek breekt. Eenmaal we ons in het woud bevinden kunnen we zelfs behoorlijk doorrijden. Onze motorpiloten zijn ervaren mannen en ik moet zeggen dat ik er blijkbaar de beste heb uitgekozen. Mr John stuurt zijn Yamaha met vaste en zekere hand over het smalle paadje dwars door het oerwoud. Jean heeft minder meeval, hij gaat vier keer tegen de vlakke. Gelukkig zonder veel erg. Zijn chauffeur, die trouwens de jongste van de bende is, is blijkbaar nog een beetje onzeker wanneer hij door zanderige stroken moet. Zo'n rit door het regenwoud is wat mij betreft in elk geval een ongelooflijk geweldige ervaring. Misschien een beetje hard aan de bips maar ik voel me hier heel wat meer in mijn element dan in een prauw op het water, een mening die mijn drie kompanen wel niet helemaal met mij delen. Uiteindelijk bereiken we kort voor de avond Yahuma waar we de nacht zullen doorbrengen. Er stelt zich echter wel een probleem al ons flessenwater is op en hier is niets te krijgen. Blijkbaar zijn er in heel Yahuma nog drie flessen Primusbier te krijgen en "that's it"! Daarmee is de hele drankvoorraad op. Er is geen bier of drinkbaar water meer te krijgen. Nadat we met de bevolking hebben kennisgemaakt gaan de vrouwen voor ons aan het koken. We krijgen rijst, kip en schildpad op het menu. De kip is verrassend lekker, de schildpad is toch iets minder mijn meug. We vragen meteen om ook een paar liter water te koken zodat we morgen over drinkwater kunnen beschikken. Dat is misschien niet helemaal safe maar toch beter dan niets! Alles is hier in verval en de mensen hebben het zelfs naar Congolese normen niet breed. Congo is echter al even surrealistisch als België. Hier in dit godvergeten gat, staat er wel een in 1954 nog door de Belgen gebouwd hospitaal dat zelfs blijkbaar nog niet zolang gelegen onder auspiciën van de CTB is opgekelafaterd. Wel is er geen enkele patient te bespeuren. De plaatselijke dokter die hier zelf pas 2 weken geleden vanuit Kisangani is aangekomen verklaart de oplossing van dit raadsel : hier is gewoon niemand die een opname kan betalen. De mensen stellen bovendien hun hoop hoofdzakelijk in de feticheur en komen slechts bij hem op visite wanneer het al te laat is. Het dokterschap is hier duidelijk een martelaarschap. Dokter Micky is hier immers ook maar tijdelijk. Om de paar maanden wordt er voor de aflossing gezorgd want veel langer houdt nie mand het hier uit. De aanblik van de verbluffend smetteloze zaal en met similli-lederen matrassen beklede bedden brengt mij echter op het lumineuze idee om de toelating te vragen of wij hier niet de nacht mogen doorbrengen. Zo gezegd zo gedaan en dus kunnen nu alvast vier Belgen naar waarheid verklaren dat zij in Congo "gehospitaliseerd" zijn geweest en het er nog levend vanaf gebracht hebben ook. Dr. Micky is ook onze reddende engel voor wat het drinkwaterprobleem betreft. Hij koopt elke week bidons van 20 liter water in het dorp die hij dan kookt en waar hij dan nadien een ontsmettingsmiddel aan toevoegt. We besluiten dan ook om, tegen betaling uiteraard, onze drinkbussen bij de goede dokter te gaan bijvullen. Bij onze dagelijks avondelijk beraad besluiten we indien mogelijk morgen tot in Yekana door te gaan maar zeker nog diezelfde dag naar Yahuma terug te keren. Door alle voorbijge perikelen zijn we immers gevoelig op het tijdschema achterop geraakt en Simba, Yoseki en Djolu zijn niet meer haalbaar, laat staan Yona wat nog zo'n 20km zuidelijker van Djolu ligt. Met dit besluit gaan we wat later allen vermoeid waterpas op ons ziekenhuisbed liggen voor een verkwikkende nachtrust.

De volgende ochtend ziet Robert het niet echt meer zitten om verder te gaan tot in Yekana. Het zij zo! Op zijn leeftijd mag je het al een hele krachttoer noemen dat hij tot hier is geraakt maar de uitputtende tocht van gisteren vraagt nu éénmaal zijn tol. Bovendien moet je ook rekenen dat na elke kilometer verder er ook nog een even lange terugweg wacht en we mogen er van uitgaan dat de wegen er niet opzullen verbeteren. Na enig beraad wordt dan maar besloten om de terugweg naar Lokutu aan te vangen. Toch is voor Robert de missie niet helemaal mislukt. Hij heeft hier immers gisteren nog een ouderling ontmoet die op de ouderlijke plantage in Yekana heeft gewerkt en hem heel wat informatie kon geven over de actuele toestand aldaar.

Zodoende zijn we 2 dagen later terug in Kisangani na onder andere nog een tussenstop in het Herbarium te Yangambi waar trouwens met de hulp van de Plantentuin van Meise momenteel mooi werk wordt verricht om de rijke wetenschappelijke schat die lag te verkommeren toch nog te redden.

Einddoel 'DJOLU', waar Eddy's vader Raf gezondheidsbeambte geweest is werd dus niet bereikt. Lees meer hierover verder op blz.28

"DIE SCHRIJFT, DIE BLIJFT..." "DIE LEZEN MOGEN EENZAAM WEZEN"

Met deze one-liners kondigen we het verschijnen aan van TWEE nieuwe Congo boeken en dat op ons kerstfeest van 14 december in Oostende. Het zijn PRIVATE uitgaven en dus NIET in de boekhandel te verkrijgen! De oplage is zeer beperkt en ditmaal is GEEN herdruk voorzien!

Het boek "Pioniers naar tropische waters" is het authentiek verhaal van de groei, bloei en verval van de rederij Pamarco, (Pêches Maritimes du Congo) met hoofdzetel te Matadi. Dit naslagwerk verscheen een eerste maal in 2000 en is bijgewerkt tot op vandaag. In 2011 heeft de auteur R. Duyck, de gebouwen van deze rederij bezocht en de wrakken van de gezonken vissersschepen ter plaatse kunnen situeren. Momenteel is men die aan het lichten. Daarmee valt het doek definitief over het levenswerk van tientallen Vlaamse vissers. Een herdruk is eenmalig gepland.

Bij interesse schrijf in bij: roland.duyck@telenet.be.

Kostprijs: bij afhaling op de komende Kerstviering te Oostende 16€.
Bij verzending 20€. Stort op rekening BE 74 2850 4515 1307 met vermelding van Uw adres en de titel van het naslagwerk.

BELGISCH CONGO, juli 1960 EN TOEN GING HET LICHT UIT ...

500 blz/44

BOEK 4

bijeen gesprokkeld door Bob Vanhee

**Wat gebeurde er na de "DIPENDA"
met de 100 000 koloniale ???**

Merkwaardige Koloniale en Post-Koloniale loopbanen van MOHIKAAN leden.

- 1- Willy ALENUS	-Oostende
- 2- Lucien HOEREE	-Wilrijk
- 3- Dick DUITSCHAEVER	-Ekeren
- 4- André GEVAERT	-Brugge
- 5- Joseph LENOIR	-Maldegem
- 6- Bob-Lieve VANHEE	-Oostende
- 7- Cyriel VAN MEEL(+)	-Tremelo
- 8- Roland DUYCK	-Zwevegem
- 9- Marcel VAN MEIRHAEGHE	-Kortrijk
-10-Louis JASPERS	-Frankrijk
-11-Georges TIMPERMAN	-Roeselare
-12-Wilfried INGELS	-Maldegem
-13-Frank VANDE MAELE	-Oostende
-14-Denise VANDEVOORDE	-Albi Spanje
-15-Bea DESCHODT	-Oostende
-16-Jan SCHARPE	-Roeselare
-17-Albert COUILLIER(+)	-Oostende
-18-Arthur VERTHE	-Brugge
-19-Jo VAN SEVEREN(+)	-Dendermonde
-20-Jef SCHELFHOUT	-Marke

Aan kostprijs op Kerstfeest = 19euro
Verzending +4euro en betaling op rek
R.Vanhee BE50-9730-3024-3018

Tel.Secretariaat: 059/26 61 67
Sec.gesloten: 25nov-9dec/14-28/1/14

30 juni is een symbooldag geworden. Iedere koloniaal zal levenslang aan die dag denken als het einde van een leven vol inzet en belevenissen in een tropisch land zo verschillend van het land van herkomst. Voor velen "de mooiste jaren van hun leven". En dan plots, voor velen op een brutale manier, zo niet de dood, toch het einde van een droom. Maar het leven ging verder en ze moesten er door. Op het ogenblik van de "retour" was er veel solidariteit betuigd tegenover de mensen die in allerijl alles hadden moeten achterlaten, maar dit menselijk gevoel van medelijden ging vlug over en de oude rancunes tegenover de kolonialen namen weer de bovenhand. Ieder moest voor zichzelf "zijn plan trekken". Aangezien de blanke bevolking, met vrouwen en kinderen, toch rond de 100.000 schommelde waren de beroepen en dus de problemen zeer verscheiden.

De colons waren de beroepsklasse die het meestal het zwaarst te verduren had. Gans hun bezit was achtergelaten in Congo en zonder kapitaal iets nieuws beginnen in een land waar je al jaren afwezig waart, is geen sinecure. Maar ze beten door.

De ambtenaren van de overheid hadden vooreerst een redelijke garantie gekregen, maar die beloften werden snel ingetrokken onder druk van de syndicaten want er waren teveel kandidaten tegelijk om de plaatsen in te nemen in de hiërarchie van de diverse diensten. De territorialen die een universitair diploma hadden van het Universitair Instituut voor de Overzeese Gebieden, konden het gewoon met een punaise ergens ophangen. De leraren konden gemakkelijker een gelijkwaardige les-mogelijkheid vinden in het onderwijs. Die aanpassing verliep eenvoudiger.

De maatschappijen maakten hun medewerkers het niet altijd gemakkelijk omdat de meeste in ons land enkel een bureau hadden terwijl het echte werk in Afrika gebeurde.

De militairen keerden terug in een grote organisatie die niet altijd sympathiek stond tegenover die avonturiers van Congo. Meerdere konden opgenomen worden maar soms aan de graad die ze bekleedden op het ogenblik van hun vertrek uit België. Aldus moesten velen tevreden zijn met een lagere graad dan die ze in Congo hadden.

Geneesheren hadden het ook niet altijd gemakkelijk. Er waren weinig specialisten en de meesten begonnen als huisdokter. Vele Belgen vermoedden echter dat ze bij een verbeterde tovenaars zouden terecht komen. De meeste koloniale dokters hebben dan maar een bijkomende studie aangevat en hebben aldus hun weg gevonden.

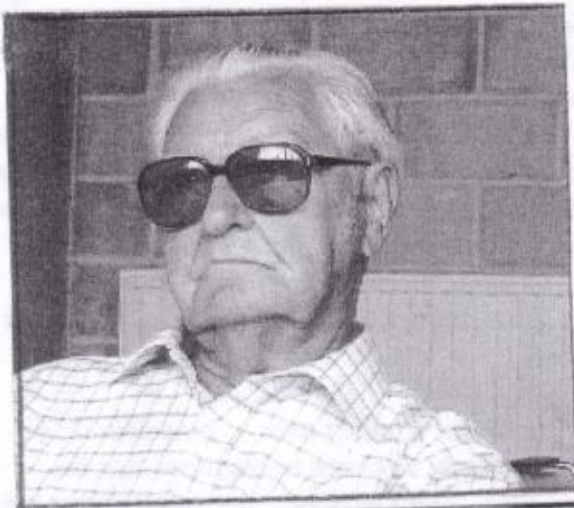
De vrouwen hebben moeten wennen aan een andere manier van leven en werken. De basisactiviteiten bleven dezelfde maar op een andere manier. De kinderen kwamen in andere scholen terecht en hadden een tijd nodig om aanvaard te worden. Ze kwamen niet van een andere planeet maar toch. Vele kinderen spraken enkel Frans en werden zo maar in een Vlaamse school gedropt.

De meeste missionarissen waren in Congo gebleven en zoals deze van Kongolo waren ze wel beter terug naar België gekomen. Enkele hadden zich politiek "verbrand" en hadden de keuze niet meer. Terug in het land was de aanpassing een moeilijke oefening die hard te verteren was. Het verschil met Afrika was niet te beschrijven.

Iedereen ging een andere weg op en allen hebben een nieuwe weg gevonden, de een wat vlotter dan de andere. Na een tijd kregen de kolonialen in de bedrijfswereld toch de reputatie werkers te zijn die van aanpakken wisten: "gedegen plantrekkers". Van de koloniale ambtenaren die uit de openbare dienst gestapt zijn en de onbekende wereld van de bedrijfswereld instapten met durf en zelfvertrouwen hebben de meesten een mooie loopbaan weten op te bouwen. Hard en beredeneerd werken waren ze toch gewoon. Het volstond zich snel aan te passen aan de nieuwe werkomstandigheden. Hier volgen enkele verhalen ter illustratie. Helaas voor de "bevrijdden", tzt. de Afrikanen, ging het licht definitief uit.

LEOPOLDSTAD, 8 juli 1960...Het is voorbij!
De waanzin van de 'Dipenda Cha Cha Cha'...

Ir. Fernand SOUBRY °1930-Brugge
Leopoldstad van 1958 tot 1960...
Bouwde als L.Ir. Ndjili+Palais Nation.
ALS ELFJARIGE IN 'ZIJN' KERSTBOOM...→

Een Kerstverhaal --- Uele 1941.

Eind 1941 hadden mijn ouders besloten Kerstmis te vieren rond de kerstboom... Lees eerder een versierde boomtak want van een dennenboom was er in de Uele geen sprake. Moeder plaatste een 2m. hoge MANGO-TAK in de living... en voor de versiering moesten we dan maar zelf zorgen. We verzamelden alle fel gekleurde doosjes, lintjes, balletjes en gebruikten uitgeblazen kipeieren die we in felle kleuren schilderden. Kleine en grote sterren werden ook in karton uitgesneden en gekleurd. De zuster had al gezien dat ik een handige knutse-laar en schilder was en ze maakte daarvan gebruik om mij een kerststalleke in triplexhout te laten maken. Pater-overste Devos had mij een figuurzaagje bezorgd en gedurende menige uren "zaagde" ik figuren: kribbe met kindje Jezus-Maria-Jozef—de drie koningen enz.

Het was toen ook de tijd dat veel zwarten een 'oorlogs'naam aan hun kindje wilden geven, bv. 'SIPITIFAIR' want ze hadden gehoord van superioriteit van de Britse SPITFIRE-vliegtuigen. Dit was het symbool van een sterke NDOKI...

En de kerstdagen stonden dan eens opeens voor de deur. Moeder wou een echt menu van thuis: verse tomatensoep- een visgerecht ('Kapitein') en dan rundsvlees met bloemkool. Ze was in haar nopjes want de "groentenmand", wekelijks uit Ituri, was er al. Soms waren de groenten half rot bij het aankomen na 4 dagen reis in dit hete klimaat...ondanks verzorgde verpakking in varens. Het rundsvlees hadden we van de veestapel bij de zusters: een koe geleverd bij de plaatselijke handelaar met vooruitzicht op de komende feestdagen. Die handelaar had een grote winkel waar je van alles kopen kon. Hij was ook de beenhouwer van de post. Kortom het was een kleine "Carrefour" maar een zeer kleine dan! En de vis was een 'kapitein' van 30 kg. Ongeveer, aangevoerd door een trouwe "Binza-visser". Op zijn fiets (Kinga) begon hij zijn ronde steeds bij de vrouw van de gewestbeheerder en dan verder. Nijlbaars had ook veel succes. En dan nog het nagerecht: ijskreeam. Dat was een gecompliceerd geval voor Pascal (boy lavadère). Hij moest ongeveer anderhalf uur aan de ijsemmer draaien met de hand.. en dan gedurig ijsblokjes toevoegen

De versiering van onze kerstboom (euh, mangotak) gebeurde een tijdje voor het avondmaal: eerst de sterren—dan de gekleurde doosjes, de lintjes, enkele kaarsjes en uiteindelijk de kwetsbare beschilderde kipeitjes voorzien van een oogje aan de metaaldraad.

De soep, nadien de gebakken vis, smaakten zeer lekker, alhoewel dit dagelijkse kost was--- maar de bloemkool, de crème-saus en het vlees waren zo lekker dat we meteen dachten aan onze familieleden in België...en daar zeker honger leden, terwijl wij het zo goed hadden.

Voor het nagerecht zouden we toch eerst enkele kerstliedjes zingen en de kaarsjes in de 'boom' werden aangestoken. De "*herderkens lagen bij nachte...*" was amper begonnen of VLAM: de 'boom' begon op verscheidene plaatsen te branden: van blad tot takje. Moeder schreeuwde naar de huisboy="Pierre leta mai mingi"... en hij verscheen in de deuropening met twee grote flessen water uit de koelkast! Bij hzt zien van de brandende 'boom', rende hij naar de keuken en kwam meteen terug met een emmer water. Hij dompelde er zijn beide handen en doofde met zijn natte handen alle twijgjes en bladeren. Oef-- maar bij deze bluswerken waren de mooie eierschalen meestal vermorzeld en jammer.... onze verminkte 'kerstboom' werd naar buiten gebracht met al zijn bric en brac, vooraleer wij allen naar de missie voor de nachtmis reden.

De living werd op Kerstmorgen grondig gepoetst vooraleer over te gaan naar de uitdeling van de pakjes. Onze drie boys kwamen eerst aan de beurt, te beginnen met de Pichi (de kok) een Ngombe-neger met een vol getatoeerd gezicht", dan onze trouwe huisboy Pierre en Pascal de boy lavadère die trouwens altijd met vader meeding op zijn inspectietochten en die dan ook als pichi fungeerde. Ze kregen elk een mooi hemd en een zwarte kapitula-broek. Hun enthousiasme kende geen grenzen en ze gingen aan het dansen scanderend: *merci mingi madame!*. De bantoedans werd dan zo wild dat vader plots riep: "ASSIRI" genoeg-stop daar mee- en het trio naar de keuken zond voor het passen van hun hemd en kapitula-broek. Onze eigen pakjes werden later in intieme familiekring uitgedeeld en tot mijn grote voldoening kreeg ik de mooie Amerikaanse trein die ik in de N.A.H.V. Winkel had gezien en gevraagd had voor mijn Sint-Niklaas. Ik kon nu de spoorbaan mooi aanleggen daar waar onze 'kerstboom' had gestaan.

Ir. Fernand SOUBRY.

Aan alle Mohikanen
EEN ZALIG KERSTFEEST!

Postzegels weten alles (1)

Bernard Leicher

Het moet gezegd, sinds onze Belgische posterijen B.Post zijn gaan heten stelt de filatelie mij diep teleur. Iedereen kan nu een postzegel laten maken met zijn zelfgekozen onderwerp en geef toe... daar begin je als verzamelaar niet meer aan. Als kind had ik stilletjes de droom van elk land op de wereld minstens één postzegel te bezitten. Wat een ijdele droom. Het is me natuurlijk niet gelukt. Dat schoot me te binnen tijdens een bezoek aan Bob en Lieve. Voor je het weet zit je daar te luisteren naar weer een ander fantastisch verhaal. Over 'de Congo' natuurlijk en over wat na de dipenda kwam: Zuid Kasai ... en postzegels. En kijk, het kleine jongetje in mij was nog niet dood want onmiddellijk dacht ik: 'daar heb ik nog geen zegel van.' Grappig. Bob troonde mij mee naar zijn 'heilige der heiligen', zijn bureautje, ondertussen verder vertellend. De postzegels werden niet meteen gevonden, maar het verhaal verdient een plaatsje in 'De Mohikaan'.

De 'dipenda' verliep, voor al wie als blanke nog in Congo was, verschillend. Veel was afhankelijk van je geografische en je maatschappelijke positie. Bob bleef maar Lieve is naar het thuisland teruggekeerd. De chaos was onoverzichtelijk en risico's nemen ging vaak ten koste van eigen have en goed. Vandaar.

Ruwweg gesteld waren er twee politieke opties gangbaar in het nieuwe Congo. Eén unionistische (Congo Kinshasa beheerst het hele gebied) en één confederalistische (Congo wordt samengesteld uit verschillende kleinere rechtsgebieden die plus minus onafhankelijk zijn en kunnen samenwerken). Hoe het zou lopen was dan nog niet duidelijk.

Bob is dus gebleven en is dan commandant van de gendarmerie in Dimbelenge. Zijn naaste buur is ene Albert Kalonji. De man vraagt hem regelmatig een lift. Bob wordt echter niet op de hoogte gebracht van het feit dat die man daar in 'résidence surveillée' is om zijn separatistische opvattingen. Kalonji wordt beschermd door de Forminière in Bakwanga (Mbuji Maji) en wacht op zijn kans.

Op 11 juli verklaart Katanga zich, onder impuls van Moïse Tshombe, onafhankelijk. De rijke provincie wil ontsnappen aan de algehele chaos en kan rekenen op ruime financiële steun van behoudsgezinde machten. Ze kent een spectaculaire start.

Dat steekt de ogen uit van Albert Kalonji, uit de al even rijke diamantprovincie Zuid Kasai. Op 8 augustus 1960 roept hij op zijn beurt de onafhankelijkheid uit met voor zichzelf de ronkende titel : Albert Kalonji, Chef Suprême du Peuple Muluba et Protecteur Incontesté des Tribus Associés à son sort. Hij zoekt een draagvlak voor zijn beweging en steun voor zijn nieuwe staat. Dat verloopt niet van een leien dakje.

Er is weinig know-how in het staatje en vooral: de inkomsten zijn vooralsnog gering.

Hulp wordt gezocht bij de nog aanwezige blanken. Zoal het als een boutade in de 'Pourquoi Pas' van die tijd te lezen stond: uiteindelijk zaten er na de dipenda meer blanken in het bestuur dan daarvoor (sic.)

Lieve komt terug. Ze neemt eigenlijk een vlucht in de verkeerde richting. Terwijl er nog ladingen kolonialen richting moederland keren, gaat zij in een quasi lege 707 terug richting Congo. Het consulaat economische zaken van Zuid-Kasaï heeft nood aan mensen die zowel het Frans als het Engels meester zijn. Vandaar.

Ze wordt in Kinshasa privé afgehaald met een vliegtuigje van wat vroeger 'Seven Seas Airways' was en vlug werd omgedoopt tot 'Air Sud Kasai'. Eigenlijk waren het vliegtuigjes die behoorden tot de privé vloot van koning Faroek en die in de Egyptische woestijn werden 'gevonden'. Ze deden eerder dienst als het betere soort smokkelvliegtuig.*

Het eerste wat ze moest doen is voorzien in postzegels. Een directe bron van inkomsten: bedrukt papier dat geld wordt. De zegels worden besteld bij Courvoiseur in Zwitserland. Er zal een V opstaan als teken van overwinning – een verwijzing naar het V-teken van Churchill – en ook een luipaard, het totemdier van Kalonji. Groot is de consternatie als de proefdrukken toekomen: er staat een tijger op. Een tijger! De telexen staan begrijpelijkerwijs roodgloeiend en met enig gepruts, nog duidelijk zichtbaar op de postzegels, wordt de tijger omgeturnd tot een 'ongeveer' luipaard. Eind goed al goed.

Lieve zal voor haar werk nooit een cent zien en Sud-Kasaï zal als natie niet lang bestaan. Albert Kalonji schenkt zich nog de koninklijke status van 'Mulopwe' in 1961, maar aan zijn rijk wordt op brutale wijze een einde gemaakt door 'Congo Kinshasa'. Samen met 4 reeksen uit de koloniale periode die met opdruk verschijnen, zullen er slechts 2 originele postzegelreeksen gemaakt worden en één daguitgifteblaadje. Maar de postzegels van Lieve en hun verhaal... die bewaren we voor de toekomst.

*In 1968, op weg naar Zuid-Afrika, vonden Bob en Lieve de romp van het vliegtuig van Air Sud Kasai terug langs de baan, omgebouwd als... frituur!

In Memoriam

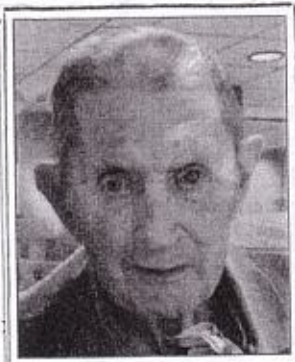
Blijvend aandenken aan

De Heer

André Morent

echtgenoot van mevrouw Hilda Barbaut

geboren te Torhout op 21 oktober 1924
en overleden te Varsenare op 28 september 2013

Sinds je bij ons wegging
Ben je overal.
Naamloze stilte rondom ons.
Zachte bries in de herfstavond.
Vogel ontvlucht
aan het schutblad van onze handen.
Niet aan de warmte van ons hart.

Op de drempel van het afscheid
wordt het wezenlijke
onzegbaar.

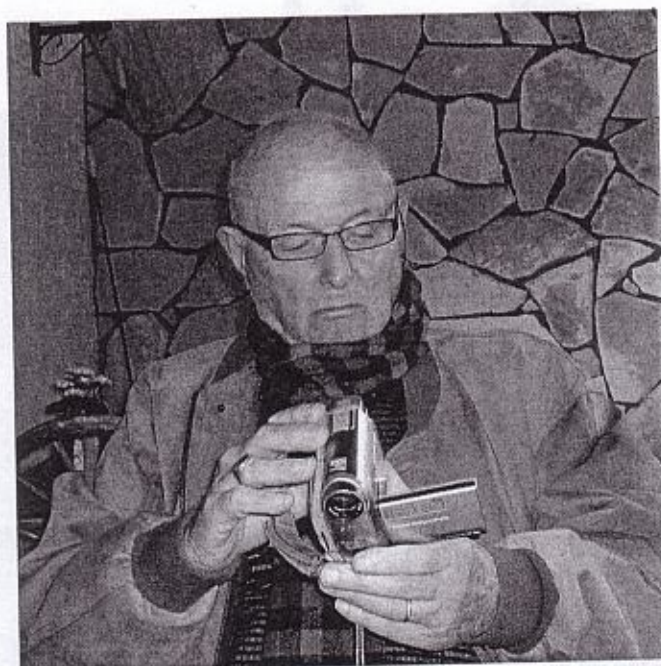
Roger Maes

weduwnaar van Mevrouw Eveline (Alice) VERBRUGGEN

geboren te Ronse op 11 juni 1926
en er godvruchtig overleden op 6 september 2013,

De stilte die jij achterlaat, de pijnen die jij leed,
mijn pijn die nooit meer overgaat,
jouw liefde die ik nooit vergeet,
ieder gevoel, verdriet dat wordt gesust
nu ik weet dat jij in vrede rust.

Fier comme un roc, toujours battant contre les aléas
de la vie, inquiet pour l'évolution du monde,
il a vécu sa vie toujours vers l'avant.
Hélas, petit à petit le roc s'est effrité
pour rejoindre le passé.

Geboren te Schriek op 24 september 1929
overleden in het AZ Imelda te Bonheiden op 17 okt 2013

Cyriel Van Meel

weduwnaar van Maria Van Craen
echtgenoot van Hilde Decoo

Strooi uit mijn as
voor alle winden
dat wat mijn lichaam was
de weg kan vinden
naar alles wat het eens beminde
naar wolk en zee
en zich daarmee verbinden.

M.A.Muuses

ALLERZIELEN 2013...

Wij herdenken de MOHIKAAN-leden die ons zijn voorgedaan:

ER IS EEN ...

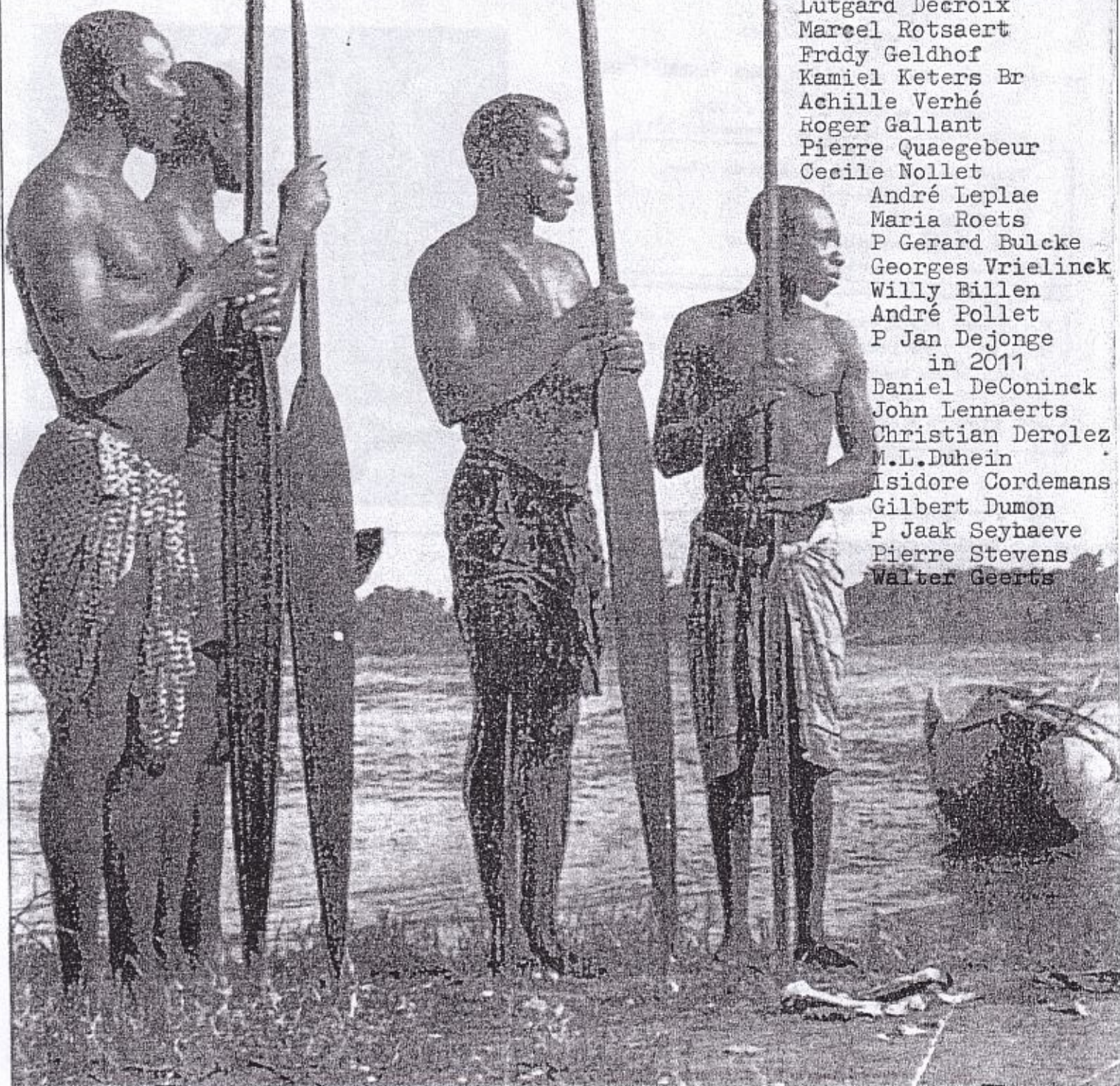
en met zijn
ze strakstarend
daar is voorwaar
van den Ndjili
dan deze vier
der vier sta-
die doodstom
volgen op hun
tot aan de
waar de stroom-
en de helden
die met de nie-
doorheen d'oude
uit 'Wonga' van

PRAUW VERGAAN...

vieren staan
op de oever
niets droever
tot de kaaïen
rechte pagaaïen
rende vissers
hun dode makkers
verre tocht
schuimende bocht
versnellingen
omstaan
uwe vertellingen
legenden gaan...
Walter Geerts

in 2013: Josef Feryn
Cyriel Van Meel
Roger Maes
André Morent
Jo VanSeveren
Br Marcel Matthys
Zr Chris Verbrugghen
Monique Bouckuay
P Paul Lissens
Br José Janssens
Petronille Ottermans
Sadi Depoorter
Willy Franchet
Gigi Lobbestael
Dr Paul VanWassenhove

in 2012: Paul D'Haeseleer
Roger Berteloot
Iutgard Decroix
Marcel Rotsaert
Frddy Geldhof
Kamiel Keters Br
Achille Verhé
Roger Gallant
Pierre Quaegebeur
Cecile Nollet
André Leplae
Maria Roets
P Gerard Bulcke
Georges Vrielinck
Willy Billen
André Pollet
P Jan Dejonge
in 2011
Daniel DeConinck
John Lennaerts
Christian Derolez
M.L.Duhein
Isidore Cordemans
Gilbert Dumon
P Jaak Seyhaeve
Pierre Stevens
Walter Geerts

Die onvergetelijke Kerstnacht

Piepjong was ik, net 22 geworden en zwanger tot over mijn oren, toen ik op 20 december 1947 op de boot stapte die mij naar Congo brengen zou.

Die boot! "Tervate" heette hij. Het was een zogenaamd Liberty Ship, een dapper vaartuig dat in oorlog 40-45 duizenden mariniers van hot naar her had verscheept en wellicht betere dagen had gekend.

De Tervate lag aangemeerd bij afdak 22. Een triestige bedoening : ouders, familieleden, vrienden, kennissen, in dikke winterjassen, maar niettemin blauw van de kou, dicht op elkaar gepakt in donkergrijze motregen en met veel verdriet om het naderend afscheid.

Lichtpunt in al die grijzigheid: het ongeduldig op ons wachtende schip aan de overkant. Het leek mij, stralend wit en reuzengroot, een prachtexemplaar! Vergeleken bij de cruiseschepen die vandaag de dag over de oceanen zwalken, was het wellicht niet groter dan een notendop. Alles is relatief.

Hier moet even gezegd dat jongeren, die in vijf lange oorlogsjaren , nooit de neus over de Belgische landsgrenzen hadden mogen steken, maar al te graag bereid waren alles wat in die pas verworven vrije wereld te koop was, uitermate "schitterend" te vinden! De mogelijkheid om in een tropisch land, als een wereld zo groot, mensen te gaan beschaven , voelde aan als een echte buitenkans.

Beschaving brengen was voor ons een veelomvattend en tevens vaag begrip. Want gingen wij er, te goeder trouw, niet vanuit dat wij de beschaving in pacht hadden? Dat zij het probaat middel was om al die arme zwarte mensen een beter, gezonder, gelukkiger bestaan te bezorgen?

Mijn man vertrok als gewestbeambte. En de Gewestdienst was toch de dienst bij uitstek, waar je die mooie principes in toepassing kon brengen?

Een haastig afscheid, vóór er tranen gingen vloeien, een glibberige loopplank, een halve voet water op het dek, een ongelooflijk steile trap naar beneden en daar staan wij dan, in het hart van de "Tervate"!

Onze droom over dat gezellige kajuitje aan dek met uitzicht op zee, valt onmiddellijk aan diggelen: meneer cabine T, mevrouw cabine U. Ontzetting! Logeren we niet samen? Wat 'n vraag! Een oud troepentransportschip is geen luxe cruiseschip.

Daar ga ik dan, een smalle, eindeloos lange gang door, een zware koffer zeulend, mijn puntbuikje voorop...

Cabine U : zestien bedden, twee aan twee boven elkaar, zestien dames, jong en oud(er), zestien ijzeren kastjes met deuren zonder sleutel die bij iedere beweging van het schip open en dicht klappen, open en dicht, open en dicht.

En toch wordt het een prettige reis. Driekwart van de passagiers is jong, heel jong. De zogenaamde "relève". Wij gaan kolonialen aflossen die, door oorlogsomstandigheden, in geen jaren België hebben kunnen bezoeken. De zeldzame oudgedienden aan boord, kijken ietwat weifelend neer op heel die jeugdige bende, die eindelijk de reis van haar leven maakt.

En, na vier dagen tussen hemel en zee ...

Iedere Mohikaan die ooit in Antwerpen op een Congoboot stapte herinnert het zich. Die fantastische tussenlanding op Tenerife, die aankomst in Sancta Cruz. Ik ben de leeftijd ontgroeid waarop ik dacht dat een Canarisch Eiland een groen plekje was, midden in de oceaan, met hoge bomen vol vrolijk zingende, gele kanariëvogels.

Maar laat het daar, in Sancta Cruz, nu 24 december en KERSTAVOND zijn! Daar en overal elders in de wereld!

We denderen de landingsbrug af en komen terecht in de wonderbaarlijkste wereld die je je indenken kunt. Mensen in feeststemming, meisjes in luchtige zomerjurkjes, knappe, lachende jongelui, veel kinderen en 'n massa sjacheraars die ons de gekste dingen aanbieden, van hondjes en aapjes af, tot prachtig geborduurde bedspreien en tafellakens toe. Ongure types proberen ons in gammele vehikels te duwen, die taxi's blijken te zijn, om ons naar onduidelijke bestemmingen te voeren.

Voor al die belagers slaan we op de vlucht. We dwalen langs enge, pittoreske straatjes, over pleinen waar hoge palmen wuiven en enorme cactussen groeien. Hier beleef ik mijn eerste kerstnacht, volgens Vondel "schoner dan de dagen", ver van huis.

Deuren zwaaien open, muziek zweeft naar buiten. We drinken wijn uit grote glazen en spreken Spaans met onbekenden in de wereldtaal die glimlach heet.

Misschien sneeuwt het in België... 'n Vleugje melancholie, vlug opgelost in de lauwarme zomernacht.

We gaan op een bankje onder een palmboom zitten, vóór ons een groot perk vol rijk bloeiende en heerlijk geurende donkerrode rozen. Een lantaarn flakkert onder een antieke madonna, die in de gevel van een huis staat ingemetseld.

Middernacht. Om twee uur moeten we weer aan boord zijn. Dan zetten we verder koers naar het beloofde land. Veel kerstnachten zullen wij er beleven, maar die eerste, tussen vader- en moederland, die vergeet ik nooit!

Daisy Ver Boven

KISANGANI op de Congo-stroom –oktober 2013...

De Majestueuse waterweg, de ongerepte woeste natuur, het enige dat de waanzin van 53 jaar 'DIPENDA' niet kapot krijgt, want bruggen, wegen, bacs... alles behoort tot een ver verleden.

Of men in het oerwoud van Dekese, Oshwe of in DJOLU geleefd heeft, het zit voor altijd onder ons vel en we genezen er echt nooit van. Djolu, waar Eddy's vader als gezondheidsbeambte werkte tot in 1960, was een toonbeeld van een rustig vredig oerwoud-dorp. Toch brak daar in juli 1960 de hel los; alle blanken, missionarissen inbegrepen, werden er dagen lang door soldaten en DORPELINGEN mishandeld zonder enige reden of verklaring. Gelukkig was Raf Merveillie reeds op einde-term verlof in België. (zie boek herinneringen nr2 hoofdstuk 8 – Moord in Djolu). Men kan zich afvragen hoe Raf er onthaald zou geweest zijn...

Het hele verhaal horen we van Eddy zelf in een interview op ons Kerstfeest van 14 december ek.

- WAT KOSTTE EEN REIS MET EEN CMB-VILLEBOOT IN DE KOLONIALE TIJD ???
Passagierschepen: 16.000bfr (4000) Slechts 12000bfr op Cargo-Mixte!
dus méér dan het gemiddeld maandloon in 1955 en ook 3 maanden loon
van een onderwijzer in België! NU doet men een CRUISE met 1weekloon
- WEET U ...dat vader Borlée(trainer van onze lopers)in 1957 in STAN
geboren is als zoon van de toenmalige provincie-gouverneur en zoal
wij allemaal kreeg hij Congo noch Afrika nooit 'uit zijn systeem'!
Onlangs keerde hij naar zijn geboorteland terug;het boeiend verhaa
brengen we in volgend Mohikaannummer.
- CONGOBOEKEN :Naast de twee van Roland Duyck en 'verhalensprokkelaar
Bob Vanhee schreef Lucas Catherine:"Loopgraven in Afrika(1914-1918
en Greet Brosens:"Congo aan deIJzer".De Artsenkrant bundelde zowat
20 interviews in een boeiend boek "Congo Dokters"
Deze boeken en andere recente uitgaven maken deel uit van onze uit
leen bibliotheek in voege vanaf februari 2014.
- NOG MEER..."IN MEMORIAM":de pas binnengekomen bidprentjes in Nr1/1
ZrChristiane Verbrugghen (Zrs yh Geloof-Tielt)*1933-+11okt 2013
Was van 1962 tot 2000 in dienst van de jeugdpastoraal in Kinshasa.
Br José(Peter)Janssens(Br OLV.Lourdes-Oostakker)*1922-+3okt 2013
Was van 1950 tot 1971 technisch leraar in Albertville (Kalemie)
Dhr Josef Feryn *1924 in Lo en +21 okt 2013 te Roeselare .
Ons erelid oefende van 1957 tot '59 te Bukavu het eerder zeldzame
beroep uit van expert-landmeter.
- WIJ STEUNEN 5 ERKENDE NGO's in Congo waarvan telkens een Mohikaan-
lid de West-Vlaamse 'antenne'is. Zij laten hun vroegere apostolaat
werken en projecten niet los. Wie zijn die?
-Scheutist Marcel Van Meirhaeghe: De Boleko-dorpen in Kinshasa
-Zuster Immolata(Ingelmunster):Kisantu +weeshuis Dodro (Ituri)
-Salesiaans opvanhuis straatkinderen in Lubumbashi:Sal.Eric Meert
-Mpokolo wa muoyo,idem in Kananga-Luluaburg: P.Marcel Mestdagh
-Bondeko (=vriendschap) in vroegere missiepost:Freddy DeSutter
Om de beurt brengen we een verslag over de toestanden VANDAAG!
- EIND JANUARI VERSCHIJNT MOHIKAAN 5eJAARGANG Nr 1/2014. TITELS:
-de wet op de oorlogsinspanning 1940-45 door Eddy Merveillie
-het koloniaal 'drinklied' van de UNIVOG-studenten:MarkScheldeman
-brieven van leden met harde kritiek op'Congo!...Dav.VanReybrouck
-onze paras en het redden vd resten Lippens+Debruine in 1960
-boeiende citaten uit 'Band'(VlaamsTijdschrift)onder W.O.II
-De Katangese mijnindustrie,vroeger en NU door BoudewijnEggermont
- LAST BUT NOT LEAST... VERNIEUWING LIDGELD en ABONNEMENTEN 2014
aub help ons om deze vervelende administratieve karwei zo snel en
pijnloos mogelijk te klaren. We hebben recht op uw medewerking!!!

VRIENDENKRING WEST- EN OOSTVLAAMSE KOLONIALEN EN MISSIONARISSEN

Gewoon lid +abonnement ledenblad	-€ 9-
Familie (Hoofd en Bijlid)	-€ 15-
Steun of Erebijdrage	-€ 25-

te storten op rekening ARGENTA BE 50 - 9730 - 3024 -3018

ODE of LYRISCH LOFDICHT aan ONZE MOHIKANEN

Als vreemden zijn we hier gekomen
Als vrienden vonden we elkaar
Wij zijn takken van één boom
Van 't zelfde huis de gangen...

WE ZIJN NIET ALLEEN en WE STERVEN NIET UIT!

30

Plaatsgebrek belet ons de volledige lijst van de 352 MOHIKAAN-leden te publiceren – dat doen we dan in volgend nummer!

Maar "VOOR WAT HOORT WAT"- en dus hier laten we de lijst volgen van de **103 steunende ERELEDEN** die spontaan –of in een gulle bui - € 25- hebben gestort in 2013.

1 - AELTER Agnes	Aartrijke	52 - JONCHEERE Carlos	- Roeselare
2 - ALLEMEERSCH Daniel	Roeselare -	53 - KENNES Erik	- Wavre
3 - BAEYENS Odilon	De Pinte	54 - KLOOSTER/ZUSTERS	- Ingelmunster
4 - BEEL Dirk	Tielt	55 - LALEMAN Lieve	- Roeselare
5 - BENOIT M.Th.	Brugge	56 - LEICHER Bernard	- Wevelgem
6 - BENOIT Laurent	Brugge	57 - MERGAERT Jef (P)	- Brugge
7 - BLANCKE Carlos	Dilbeek	58 - MERVEILLIE Eddy	- Burst
8 - BOUCKAERT Eugène	Kortrijk	59 - MORENT André (+)	- Varsenare
9 - BRUNEEL Herman	Lo	60 - NOVE Simonne	- De Pinte
10 - BUSEYNE Hubrecht	Loppem	61 - PATOOR Jacqueline	- Drongen
11 - BYTTEBIER Godelieve	Brugge	62 - PYPE Norbert	- Brugge
12 - CATRYSSSE Hedwig	Koksijde	63 - PIL Roger	- Oostduinkerke
13 - COCQUERAUX Vic	Dilbeek	64 - SCAUFLAIRE Lea	- Roosdaal
14 - COOLS Frans	Knokke	65 - SCHELFHOUT Jef	- Marke
15 - COOLSAET Odette	Moorsele	66 - SCHUER Marcel	- St.Mar.Latem
16 - DE BAEDTS Herman	Oostende	67 - SERVRANCKX Hugo	- Evergem
17 - DE CLERCQ J.P.	Kruishoutem	68 - SEYNAEVE Chris	- Nieuwpoort
18 - DE CUYPER Jean	Gent	69 - SIX Ivan	- Herenthals
19 - DE DECKER MIA	Knokke	70 - STAES Iris (Zr.)	- Gent
20 - DE MEYER Raoul	Gent	71 - THOMAS Robert	- Brugge
21 - DESSEL Lieve(ZR.)	Ronse	72 - VAN BOXELAER Joris	- Gent
22 - DE VISSCHER Luc	Destelbergen	73 - VAN CLOOSTER Richard	- Oostende
23 - DE VOOGHT Godelieve	Brugge	74 - VAN COTHEM Arthur	- Nieuwpoort
24 - DE WEIRELD Gisèle	St.D. Westrem	75 - VAN DEN ABEELE André	- De Haan
25 - DE WIT Karel	Mechelen	76 - VANDEN BOSCH Paul (P)	- Zuun
26 - DE ZEINE Manu (P)	Brugge	77 - VAN DEN BROECK L. (P)	- De Panne
27 - De Beuckelaere Michel	Aalst	78 - VAN DE WALLE Dirk	- Kaapstad Z.A.
28 - DE CLERCQ Edgard (P)	Varsenare	79 - VAN DEN HOLE Chris	- Lichtaart
29 - DEGELIN Lucien	Oostende	80 - VAN LAER Margriet	- Dilbeek
30 - DELABIE Frans	Kuurne	81 - VAN MEEL Cyriel (+)	- Tremelo
31 - DELARUE Palmer	Brasschaat	82 - VANWASSENHOVE Paul (+)	- Perk
32 - DEMOLDER Cecile	Brugge	83 - VAN ACKER Jozef (P)	- Roesbrugge
33 - DE NAEGHEL Esther	Heusden	84 - VANDEKERCKHOVE Jan	- Gent
34 - DEPREZ Gérard	Dilbeek	85 - VANDE MAELE Frank	- Oostende
35 - DESCHODT Bea	Oostende	86 - VANDENBULCKE Fons	- Roeselare
36 - DEVLEESCHOUWER	Semmersake	87 - VANHEE Bob./lieve	- Oostende
37 - D'HAENE Andrea	Nieuwpoort	88 - VANHERPE Karel	- ST.Mar. Latem
38 - D'HONDT Jules	Oostende	89 - VANHERREWEGHE Rol.	- Oostende
39 - MEERT Wilfried	Heverlee	90 - VANHOUCKE Mia	- De Pinte
40 - DUTRY Gerard	Gistel	91 - VANLOOCKE Carlos	- Drongen
41 - DUYSCHAEVER Dick	Ekeren	92 - VAN SEVEREN Jo (+)	- Dendermonde
42 - EERDEKENS Joes	Brugge	93 - VERBEKE Norbert	- Koksijde
43 - EGGERMONT Boudewijn	Leffinge	94 - VERBRUGGE Reginald	- Roeselare
44 - FERYN Jozef (+)	Lichtervelde	95 - VERHE Achille (+)	- Oostende
45 - GERARD Jacques	Brugge	96 - VERHEZEN Charles (P)	- Boechout
46 - GEVAERT André	Brugge	97 - VERHOEST Louis	- Roeselare
47 - GHEYSENS Antoine	Kortrijk	98 - VERMAST Robrecht	- Oostende
48 - HERMANS Luc	Ieper	99 - Verstraete Jean	- Brussel
49 - HERMANS Walter	Knokke	100 - VERSYCK Marc	- St. Andries
50 - JACOBS Yvon	Brussel	101 - VERTHE Arthur (P)	- Brugge
51 - JASPERS Louis	France	102 - VLAEMINCK Fernand	- Gent
		103 - VLASSENROOT Marc	- Dendermonde

UITNODIGING KERSTFEEST

OP ZATERDAG 14 DECEMBER 2013

FEESTZAAL "ten Stuyver" Stuyverstraat 357 OOSTENDE

DAGPROGRAMMA.

-11u. deuren open / ONTHAAL.

-12u. "walking aperitief" met Kirr-Fruitsap –Parelwijn.

-13u. * **KERSTFEESTMAAL** *

-Toscaanse mozarella roomsoep

Korte Spreekbeurten

— MOAMBE ROYALE

— Kerststronk

— Koffie-thee /Animatie

-17u. **AFSCHIEDS-TRACTATIE**

* — * — *

Deelname: € 39- per persoon te storten op
onze rekening BE.50-9730-3024-3018.

GELIEVE TE NOTEREN:

- dranken onder de maaltijd zijn exclusief ttz. individueel.
- vanaf Oostende station: neem bus 5 tot aan het nieuw kerkhof.
- gratis parkeren: Parking Ten Stuyver / op straat of kerkhofplein.
- Gastspreekers: terug uit Congo -boekenbeurs –kerstkaarten verkoop.

Waar is de tijd dat KERSTMIS nog SOLIDARITEIT betekende:
Daarom gaat de opbrengst van ons kerstfeest naar de projecten der aanwezige
Missionarissen: voor HEN DIE NOG AAN HET FRONT GEBLEVEN ZIJN!

LET WEL OP: voor het eventueel reserveren van tafelplaatsen, zal ons secretariaat gesloten zijn
van maandag 25 november tot 10 december 2013 – en ook van 14 tot 28 januari 2014.

...een MOAMBE eten met soul-mates –kolonialen is een gratis

medicament dat levenslang werkt in de juiste dosis !!!

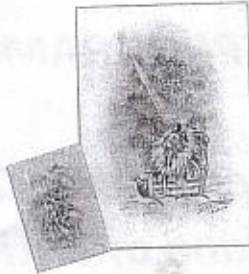
Aan onze 341 MOHIKANEN en FAMILIES ZALIGE KERST en GELUKKIG 2014.

serie E

serie H

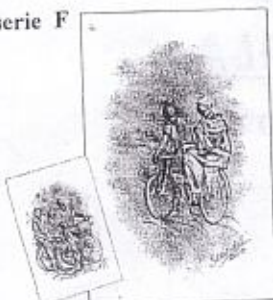
Kisangani vzw

Zetel en Kantoor:
Bronstraat 31,
3722 Kortesseem
tel. 011 37 65 80
e-mail info@kisangani.be
IBAN BE 35 2350 3524 2637
BIC code GE BA BE BB

Web: <http://www.kisangani.be/>

serie F

serie K

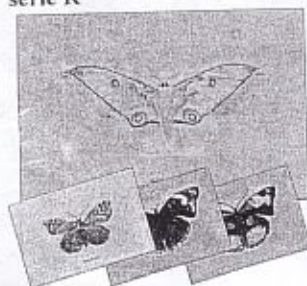
KALENDER 2014 10 €

serie Q

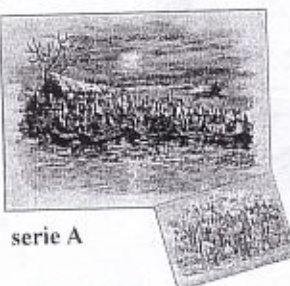
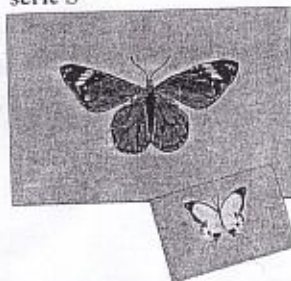

Deze reeksen wenskaarten worden op ons Kerstfeest van 14 december verkocht ten voordele van de vzw 'Kisangani' door ons Mohikaan-lid Magda Nollet, bij haar kan men terecht voor meer info: 051/25 19 01

serie R

serie S

serie A

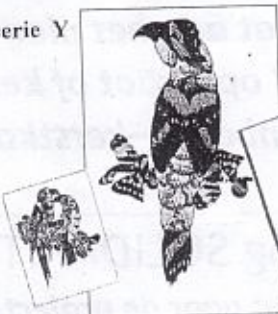
serie N

serie G

serie Y

serie T

serie O

serie M

Nieuw!
Nouveau!

serie U

serie V

serie Z

